

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Qarabağa getmək
istəyənlərin
diqqətinə -
Bu gündən...
yazısı səh.4-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 23 avqust 2023-cü il Çərşənbə № 147 (8283) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

ŞOK: Ermənistan Təbriz üzərindən silah daşınır

"Azərbaycan
Hindistanla
əlaqələrinə yenidən
baxmalıdır..."

yazısı səh.9-da

"Aşot, geri dönmək zamanıdır!..." - Sərhədimizdəki qanunsuz konvoy nə vaxt rədd olacaq?

yazısı səh.5-də

Rusiya və separatçı-xuntaçıların yeni hiyləsi - Bakı bunu bilir

yazısı səh.6-da

Azərbaycan-Özbəkistan: tarixi təmələ söykənən əlaqələr yeni mərhələdə - Mirziyoyev Bakıda

yazısı səh.3-də

Qərb nəsrindən sensasiya: ABŞ sülh layihəsi hazırlayır - Nə Kiyev razı qalacaq, nə də Moskva...

yazısı səh.14-də

Ermənilər bu sirtıqlığa da getdi - Azərbaycanı meyitlə şantaj

yazısı səh.3-də

Məktəbli yarmarkasında köhnə formalar da satılır - Əməkdaşımız səbəbini araşdırıb

yazısı səh.15-də

Norveçin enerji nəhəngi Azərbaycandan gedir

yazısı səh.12-də

"Türkiyə güclü zəlzələlər dövrünə girdi..." - Tanınmışlar İstanbulu tərk edir

yazısı səh.11-də

Qazaxıstan dizellə işləyən avtobuslardan imtina edir - Azərbaycan?

yazısı səh.10-da

SEPARATÇILAR ÜÇÜN "ƏCƏL ZƏNGİ": ÇƏNBƏR DARALIR, UZAĞI İLİN SONUNADƏK...

Oyuncaq qurumun "kitabı" həmişəlik
bağlanıb; siçan-siçovullar "artsax" adlı
dəlmə-deşik "qayıq" tərk edir, tərk etməyənlər
isə...; Bakı hər an əməliyyata başlaya bilər!

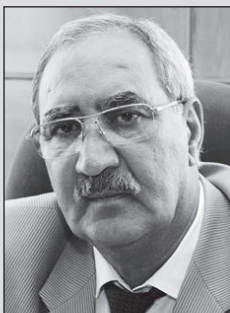

yazısı səh.8-də

Rusiya Qarabağda "sülhməramnlılar" a mandat istəyir - Kremlin "B" planı, yoxsa...

Moskva 2025-dən sonra Qarabağda qalmaqı hədəfləyib;
Laçın yolunu təzədən "dəhlizə" çevirmək üçün əlavə sənədin
imzalanmasını xəyal edir - Şərh

yazısı səh.5-də

Fəzail Ağamalıdan
ilginc proqnoz:
"Bu əməliyyat
bir-iki günə başa
çatdırıla bilər"

yazısı səh.7-də

Ermənisağa
"demokratiya":
Paşinyana cətir
atan qadını 5 ilə
qədər həbs
gözləyir

yazısı səh.9-da

Fərid Səfərlinin
anası:
"Tərcüməçi
tutmuşuq, yaxın
günlərdə..."

yazısı səh.4-də

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən bildirilib ki, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Şimal küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 21-26, gündüz 33-38 dərəcə isti olacaq. Atmosfer təzyiqi normadan aşağı 757 millimetr cive sütunu olacaq. Nisbi rütubət gecə 60-65%, gündüz 40-45% olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında hava əsasən yağmursuz olacaq. Lakin gündüz bəzi dağlıq rayonlarda qısmüddətli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Gecə və səhər bəzi rayonlarda duman olacaq, mülayim şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 20-25, gündüz 34-39, dağlarda gecə 11-16, gündüz 23-28 dərəcə isti olacaq.

Son günlər sosial şəbəkələrdə ehtiyatda olan hərbi vəzifəlilərin təlimlərə çağırıldığı ilə bağlı məlumatlar paylaşılır.

Musavat.com xəbər verir ki, "Qafqazinfo" bununla bağlı Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinə sorğu ünvanlayıb.

Qurumun İctimaiyyətlə İş və Beynəlxalq Əlaqələr şöbəsinin reisi Pərviz Sədrəddinov müraciətimizi belə cavablandırıb: "“Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun müddəalarına müvafiq olaraq hərbi vəzifəlilər ehtiyatda olduqları dövrdə hərbi təlim, hərbi yoxlama və xüsusi toplanışlara çağırıla bilərlər. Bu kimi təlimlər il ərzində bir neçə dəfə təşkil oluna bilər. Ona görə də hər hansı bir narahatlığa əsas yoxdur".

Qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinin texniki müşahidə vasitələri sıradan çıxarılır.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat Xidməti məlumat yayıb.

Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerləşdiyi Azərbaycan ərazisindəki qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələri Azərbaycan Ordusunun bölmələrinə qarşı terror-təxribat fəaliyyətlərini həyata keçirmək məqsədilə Qarabağ iqtisadi rayonunda təminat yolları və döyüş mövqelərimizə yaxın ərazilərdə texniki müşahidə və dinləmə vasitələri quraşdırıb.

Hərbi qulluqçılarımızın təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə avqustun 21-də görülən tədbirlər nəticəsində qeyri-qanuni erməni silahlı dəstələrinə məxsus 30-dək texniki müşahidə və dinləmə vasitəsi sıradan çıxarılıb.

Bölmələrimiz tərəfindən bu istiqamətdə fəaliyyətlər davam etdirilir.

Azərbaycanın Xankəndi şəhərində yaşayan və özünü Karen Matevosyan kimi təqdim edən hərbi geyimdə olan şəxsin avqustun 21-də Telegram və digər internet informasiya resurslarında rus dilində yayımlanmış videomüraciəti üzrə Azərbaycanın Baş Prokurorluğunun İstintaq İdarəsinə avarışma aparılıb.

Bu barədə Musavat.com-a Azərbaycanın Baş Prokurorluğun Mətbuat Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, araşdırma zamanı qeyd olunan şəxsin videomüraciətində ölkəmizin ayrılmaz tərkib hissəsi olan Qarabağ bölgəsində yaşayan erməniəsilli şəxslərə səslənərək həmin ərazini qanunsuz olaraq dövlət təsisatları olan müstəqil "Artsax Respublikası" kimi əldə etməsi, ərazi-mizdə Azərbaycanın qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan və Azərbaycanın Silahlı Qüvvələrinin tərkibində möv-

kirler səsləndirməsi, habelə aşkar surətdə internet informasiya resurslarından istifadə etməklə milli nifrət və düşmənçiliyin salınmasına yönələn hərəkətlər etməsi müəyyən edilib.

Qeyd olunanlara əsasən, avqustun 22-də Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu tərəfindən faktə görə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 279.1-ci (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələr və qruplar yaratma) və 283.1-ci (milli nifrət və düşmənçiliyin salınması) maddələrilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaqın aparılması Baş Prokurorluğun İstintaq İdarəsinə həvalə edilib.

Hazırda cinayət işi üzrə zəruri istintaq tədbirləri həyata keçirilir.

A black and white photograph of a middle-aged man with a serious expression, looking slightly to his left. He has short, dark hair and is wearing a dark jacket over a dark shirt. In the foreground on the right, a hand is holding a camera, partially obscuring the view. The background is out of focus, showing what appears to be a wall with some papers or notices pinned to it.

Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqının sədri, Xalq artisti Rəsim Balayev cinsi azlığın nümayəndəsi kimi tanınan ABŞ-də yaşayan jurnalist İsmayıl Cəlilova müsahibə verdiyi üçün tənqid olunmasına münasibət bildirib.

Musavat.com xəbər verir ki, R.Balayev Pravda.az-a açıqlamasında onun İsmayıl Cəlilovun cinsi azlığın nümayəndəsi olduğunu bildiyi halda müsahibə verdiyi deyənlərə belə cavab verib: "Qələt edirlər. İsmayıl Cəlilovun cinsi azlığın nümayəndəsi olduğunu bilseydim, əlbəttə, ona müsahibə verməzdim. Mən elə adamlarla danışmırdım. Ümumiyyətlə, bu, bədbəxtlikdir. Nə bilim, vallah. Onun mənim nəvime lazımdır?"

Xatırlatma: ANS ÇM radiosunun əməkdaşı olmuş İ.Cəlilov Amerikaya mühacirət edib. O hətta cinsi azlığın nümayəndəsi kimi homoseksual tərəfdaşı ilə evlənib. İ.Cəlilovun müsahibədə Rəsim Balayevə "mən də cinsi azıqlam, amma özümü müsəlman sayıram, siz də mənə müsəlman sayırsınızmı?" sualına R.Balayev "əgər siz geysinizə, yox" deyib. O, İ.Cəlilovun "məni öz vətəndaşınız kimi görürsünüzmü?" sualına isə "əşitdim və təəccüb qaldım" cavabını verib.

Xankəndidə separatçılar arasındakı çəkişmələr hakimiyyət üstündədir.

Musavat.com Calibr.az-a istinadla xəbər verir ki, bunu erməni fəal deyib.

"İndiki vəziyyət hakimiyyət davasına görədir. Faktiki olaraq siyasi müharibə aparılır, qalanları isə onun nəticələri. Bu insanlar hesab edir ki, artıq kaos yaranıb, indiki vəziyyətdən çıxış yolu tapmaq mümkün deyil və bu, hakimiyyəti ələ keçirmək üçün son məqamdır. Qarabağı qərət etdilər, indi Ermənistanda hakimiyyəti dəyişmək üçün qoşun hazırlayırlar", - Osipyan bildirib.

Onun sözlərinə görə, bu vəziyyət həll olunmasa, o zaman Qarabağda daxili qarşıdurma başlayacaq: "Qarabağ Ruben Vardanyanın vəcinə deyil, ona Qarabağ erməniləri lazımdır ki, onların köməyi ilə İrəvanda hakimiyyətə gələ bilsin. O, 30 ilin bütün günahlarını Atik Arutyunyanın üzərinə atıb, təmiz şəkildə hakimiyyətə gəlmək istəyir".

Hazırda dünyanın bir çox ölkəsində dizel yanacaq qıtlığı yaşanır. Dizel yanacağı ehtiyatları tarixinin ən aşağı səviyyəsinə enib. Ehtiyatların hazırkı səviyyəsi qarşısdağı çox aylarında iqtisadiyyatın tələbatını ödəməyə kifayət etməyə bilər və enerji məhsulunun qiyməti kəskin arta bilər.

Bəs ölkəmizdə dizelin qiyməti arta bilərmi?

Musavat.com "Trend"ə istinadən bildirir ki, **enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şaban** Amerika və Avropada dizel yanacağının qiymətində artım olduğunu deyib: "Lakin bunun ölkəmizə heç bir aidiyyəti yoxdur. Hazırkı vəziyyətdə Azərbaycan da dizelin qiymətinin bahələsməsi gözəlinir".

Ekspert qeyd edib ki, Azərbaycan dizel yanacağını idxal etmir.

"Bu yanacağın qiyməti dövlət tərəfindən tənzimlənilir", - dəyə o qeyd edib.

Özbekistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev avqustun 22-də Azərbaycana ikigünlük dövlət səfərinə gəlib. Şavkat Mirziyoyevi və xanımı Ziroatxon Mirziyoyevanı hava limanında Azərbaycanın Baş nazirinin birinci müavini Yaqub Eyyubov, xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Şavkat Mirziyoyev və xanımı Ziroatxon Mirziyoyeva öncə Fəxri xiyabana gələrək müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Heydər Əliyevin xatirəsini ehtiramla yad edib, onun abidəsi önünə əklil qoyublar. Səbiq prezidentin ömür-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsi ehtiramla anılıb, məzarı üzərinə tər güllər düzülüb. Özbəkistan Prezidenti və xanımı həmçinin Şəhidlər xiyabanını ziyarət edib, “Əbədi məşəl” abidəsinin önünə əklil qoyub.

Daha sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevi və xanımı Ziroatxon Mirziyoyevanı qarşılayıblar. Dövlət başçıları arasında təkbətek görüş olub. Ardınca prezidentlər daha geniş tərkibdə bir araya gəliblər.

Səfər çərçivəsində Azərbaycanla Özbəkistan arasında enerji sahəsində əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi məqsədilə energetika naziri Pərviz Şahbazov və ölkəmizdə səfərdə olan Özbəkistanın energetika naziri Jurabek Mirzamahmudovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti arasında da görüş olub. Nazirliyin mətbuat xidmətindən bil-

dirilib ki, görüşdə dövlət başçılarının ölkələrimiz arasında münasibətlərin hərtərəfli inkişafını və bütün sahələrdə möhkəmləndirilməsini əks etdirən strateji kursundan bəhs olunub, bu siyasətin enerji əməkdaşlığının inkişafında yeni səhifə açdığı diqqətə çatdırılıb.

Son dövrlərdə energetika sahəsində əməkdaşlıqla bağlı əldə edilmiş razılaşmaların icrası, bu çərçivədə işçi qrupun bu yaxınlarda Daşkənd şəhərində keçirilən iclası, hər iki ölkənin müvafiq nazirlikləri, eləcə də neft-qaz və elektrik enerjisi sahələrində fəaliyyət göstərən strukturları arasında müxtəlif layihələrlə əlaqədar aparılan müzakirələr müsbət məqamlar kimi vurğulanıb.

Görüş çərçivəsində “Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi ilə Özbəkistan Respublikasının Energetika Nazirliyi arasında 2023-2025-ci illər üçün enerji sektorunda əməkdaşlığın genişləndirilməsinə dair Yol Xəritəsi” imzalanıb. On dörd istiqaməti əhatə edən Yol Xəritəsi hər iki ölkədə karbohidrogen resurslarının geoloji kəşfiyyatı və hasilatı, birgə müəssisələrin yaradılmasına dair əməkdaşlığı nəzərdə tutur.

Ekspertlər hesab edirlər ki, iki ölkə arasında bir çox sahə-

Azərbaycan-Özbəkistan: tarixi təmələ söykənən əlaqələr yeni mərhələdə - Mirziyoyev Bakıda

də münasibətlər getdikcə dərinləşməkdədir. Millət vəkili Vüqar Bayramov iqtisadi münasibətlərə diqqət çəkərək bildirib ki, son 5 ildə tərəflər arasında ticarət dövriyyəsi 4.2 dəfə artaraq 2022-ci ildə 183.3 milyon dollara çatıb: “Ölkələr arasındakı ticarət dövriyyəsi son 5 ildə hər əvvəlki ilə nisbətən artıb. Belə ki, 2018-ci ildə 43.9 milyon dollar olan ticarət dövriyyəsi 2019-cu ildə 81.9, 2020-ci ildə 82.3 və 2021-ci ildə 111.9 milyon dollaradək yüksəlib. Bu da tərəflər arasındakı strateji münasibətlərin inkişaf səviyyəsini göstərən əsas meyarlardan hesab olunur. Türk Dövlətləri Təşkilati-

nın üzvləri olaraq tərəflər həm qeyri-enerji, həm enerji sahəsində yeni strateji əməkdaşlıq potensialına malikdirlər. Azərbaycan Özbəkistan ilə eyni zamanda iqtisadiyyatın fərqli sahələrində əməkdaşlıq edir. Nəqliyyat, logistika, kənd təsərrüfatı ilə yanaşı, birgə sərmayə qoyuluşları da prioritet-

nin üzvləri olaraq tərəflər həm qeyri-enerji, həm enerji sahəsində yeni strateji əməkdaşlıq potensialına malikdirlər. Azərbaycan Özbəkistan ilə eyni zamanda iqtisadiyyatın fərqli sahələrində əməkdaşlıq edir. Nəqliyyat, logistika, kənd təsərrüfatı ilə yanaşı, birgə sərmayə qoyuluşları da prioritet-

ləşməkdədir. Hər iki ölkə müxtəlif beynəlxalq qurumlarda, o cümlədən Türk Dövlətləri Təşkilatında sıx və məhsuldar əməkdaşlıq formalaşdırıb. Özbəkistan Füzuli şəhərində müasir standartlara uyğun orta məktəb inşa etdi. Bu işə tərəflərin həmçinin humanitar və digər istiqamətlərdə də əməkdaşlığından xəbər verir. Dövlət başçıların qarşılıqlı rəsmi səfərləri ölkələr arasında münasibətlərin inkişafına xüsusi təkan verir. Bu baxımdan Özbəkistan Prezidentinin Azərbaycana səfəri də münasibətlərimizin daha da dərinləşməsinə töhfə verəcək. Türk dövlətləri arasındakı strateji münasibətlər inkişaf edir və daha da dərinləşir. Bu, Azərbaycan-Özbəkistan münasibətlərində özünü bir daha təsdiq etməkdədir”.

Qeyd edək ki, Ş.Mirziyoyevin səfəri bu gün başa çatacaq.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Məsəvat”

Neçə gündür ermənilər Gorusda avtomobil qəzasında ölən 21 yaşlı Helen Dadayanın cəsədini Qarabağa keçirmək tələbi ilə aksiya keçirilir. Dayısının dediyinə görə, meyit bir həftədir Gorusda morqdadır və çərşənbə axşamı (2-ci gün) basdırmaq üçün son tarix olacaq.

Etirazlar isə Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin İrəvan ofisi, Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyi və Rusiya səfirliyinin ofisləri yaxınlığında keçirilir.

“Qırmızı Xaç öz missiyasına uyğun hərəkət etməli, daşımanı təşkil etməlidir. Yoxsa Artsaxda niyə fəaliyyət göstərir? Mənim yeganə məqsədim uşağın qalıqlarını çatdırmaq, dəfn etməkdir ki, ruhu sakitləşsin”, - ölənin dayısı deyib.

Erməni mediasının yazdığına görə, Bakı guya cəsədin Qarabağa çatdırılmasına izn vermir, “Qırmızı Xaç” isə guya bunun səbəbini bilmir.

Ölən erməni qızının ailəsi 9 aydır ki, Ermənistandadır.

Maraqlıdır, ermənilər niyə cəsədin məhz Qarabağda dəfnində təkid edir? İkinci və ən əsası, niyə adi məişət hadisəsini, yol qəzasını, bədbəxt hadisəni də ermənilər dərhal Azərbaycan dövləti əleyhinə şouya çevirməyə, siyasiləşdirməyə

Ermənilər bu sırtıqlığa da getdi - Azərbaycanı meyitlə şantaj

Gorəşən millətin həyasızlığı sərhəd tanımır; **deputat:** “Onlar artıq bütün dünyanı bezdirən topluma çevriləblər”

çalışırlar?

Azərbaycan niyə icazə verməsin ki? Hər gün onlarla erməni “Laçın” postundan keçir. Bakı həttə icazə vermirsə, deməli, bizdən asılı olmayan səbəb, motiv var. Hər necə olmasa meyitləri qəbirdən çıxarıb ağzındakı qızıl qapaqları sökən vəhşi-vandallar biz deyilik, ermənilərdir!

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov “Yeni Məsəvat”a bildirdi ki, ermənilər

artıq tamamilə istərik vəziyyətindədirlər: “Hər keçən gün özləri öz vəziyyətlərini ağırlaşdırırlar. Bir tərəfdən istərik vəziyyətində olmaları, digər tərəfdən ənənəvi xarakterlərindəki şər-böhtançılıq onların ən ağla gəlməz şər-şəbədəni Azərbaycanın üzərinə atmalarına səbəb olur. Ölənlərinin cəsədini hansısa Azərbaycana aid olmayan səbəbdən Ermənistandan çıxara bilmirlər, yenə də Azərbaycanı gü-

nahlandırırlar. Azərbaycan Laçın nəzarət-buraxılış məntəqəsində Qarabağdan olan ermənilərin pasport yoxlanışını həyata keçirir. Tamamilə qanuni olan bu yoxlanış ermənilərə hər hansı süni problem yaratmadan həyata keçirilir.

Cəsədin Ermənistandan Qarabağa gətirilməsi məsələsinə gəlincə, problem Azərbaycanla bağlı deyil. Lakin ermənilər, qeyd etdiyimiz kimi, artıq o dərəcədə istərik durumdadırlar ki, ölülərini belə Azərbaycana qarşı alət kimi istifadə etməkdən çəkinmirlər. Azərbaycan humanizm prinsiplərinə daim riayət edir. Ermənistan isə insanlıq, humanizm prinsiplərindən tamamilə uzaq bir ölkədir. Azərbaycanlıların qəbirlərini dağıdan, başdaşlarındakı şəkilləri güllələyən, məzarları eşib cəsədlərin qızıl dişlərini sökən gorəşən

Ərdoğan Rusiyaya gedir - kritik gəlişmə

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan yaxın günlərdə Rusiyaya səfər edəcək və Vladimir Putinlə taxıl sazişini müzakirə edəcək.

Bu barədə Türkiyə mətbuatı yazıb.

“Prezident Administrasiyasındakı mənbələrin məlumatına görə, Prezident Ərdoğanın Rusiyaya gözlənilən səfəri razılığa gəlmək üçün çox vacibdir. Digər tərəfdən, Türkiyənin Rusiyasız yeni marşrutu qeyri-sağlam hesab etdiyi bildirilir. Prezidentin müşaviri Akif Çağatay Kılıç Ukraynaya səfər edəcək, xarici işlər naziri Hakan Fidanın isə Ukrayna və Rusiyaya səfəri gözlənilir. Digər tərəfdən, Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Rusiyada Putinlə görüşü planlaşdırılır. Prezident mənbələrindən alınan məlumata görə, Ərdoğanın səfəri taxıl dəhlizi ilə bağlı sazişin icrasının davam etdirilməsi üçün ən mühüm addım olacaq”, - məlumatda qeyd olunub.

Qeyd edək ki, Putinin avqustun sonunda Türkiyəyə səfər edəcəyi gözlənilirdi.

dövlət və millətin Azərbaycana qarşı qarayaxmaları yapışmaz. BMT Təhlükəsizlik Şurasında son məğlubiyyətləri bunu bir daha ortaya qoydu. Dünya artıq erməni

yalanlarına əvvəlki kimi inanmır. Ermənilər bütün dünyanı bezdirən topluma çevriləblər”.

□ **Etibar SƏYİDAĞA,**
“Yeni Məsəvat”

Xəbər verdiyimiz kimi, İranda casusluq ittihamına görə saxlanılan Almaniyalı Yena Universitetinin azərbaycanlı tələbəsi, 27 yaşlı Fərid Səfərliyə iki il həbs cəzası verilib. F.Səfərli haqda məhkəmə qərarından bir gün sonra isə mart ayından İranda tutularaq saxlanılan Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şərur rayonunun iki sakini sərbəst buraxılıblar.

Bu barədə onların ataları məlumat verib. Bildirilib ki, rayon sakinləri - Vüsal Quliyev və Rövşən Seyidov 5 aylıq həbsxana həyatından sonra sərbəst buraxılıb. Həmin şəxslər artıq Vətənə qayıdıblar.

Bundan daha öncə isə İranda iki ildir qanunsuz şəkildə saxlanılan və psixoloji təzyiqlərə məruz qalan azərbaycanlı gənc xanım Validə Yusifova azadlığa buraxılmışdı.

Müşahidəçilərə görə, son baş verənlər rəsmi Tehranın Bakı ilə diplomatik münasibətləri düzəltməyə yönəlik jestləridir. Hansı ki, bu ilin yanvarında İrandakı səfirliyimizə xain terror hücumu nəticəsində ən aşağı səviyyəyə enib. Hərçənd günahsız bir gənci buraxmaq əvəzinə 2 illik həbsə məhkum eləməyin özü də böyük haqsızlıqdır və əla-

Fərid Səfərlinin İranda məcburi "qonaqlığı" - Girov gənc bu həftə buraxılacaq?

Dilarə Əsgərova: "Tərcüməçi tutmuşuq, yaxın günlərdə..."

qələri normalaşdırmaq istəyi kimi anlamaq olmur.

"İran məhkəməsinin Fərid Səfərliyə iki il həbs hökmü çıxarması vətəndaşımızın yaxın günlərdə azad olunacağından xəbər verir, əks halda "casus" iddiasıyla daha uzun müddətə həbsə məhkum etməliydilər".

Bu ehtimalı **politoloq Elxan Şahinoğlu** irəli sürüb.

Politoloq bunun İranın münasibətləri normalaşdırmaq üçün atdığı ilk addım kimi dəyərləndirilə biləcəyini qeyd edib: "Əslində Tehran Fəridi Azərbaycanda İran kəşfiyyatı ilə əlaqəli olmaqda ittiham edilənlərə cavab olaraq həbs edib. Tehranın Fəridi azad etməyə hazırlaşmasını Azərbaycanla münasibətləri normalaşdırmaq istəyi kimi qəbul etmək olarmı? Bu ilk addım sayıla bilər, ancaq Azərbaycan səfirliyinə edilən terror hücumunun araş-

dırılmasının nəticəsini də görməliyik".

Bəs məhkəmə artıq qərar çıxarıbsa, Fərid yaxın günlərdə necə azad oluna bilər? İran qanunvericiliyində bu xüsusda istisnalar varmı, yoxsa apelyasiya şikayəti olacaq? Fəridin cəzasının ləğvi və ya əfvi mümkündürmü? Yoxsa kəsilməmiş "cəzanı" sonadək yatmalı, İranda 2 il məcburi "qonaq" qalmalı olacaq? Dəyişdirilməsi necə, mümkündürmü?

Məsələ ilə bağlı **Fərid Səfərlinin anası Dilarə Əsgərova** "Yeni Müsavat"a dedi ki, İran qanunlarına görə, müttəhim ilk məhkumluğun üçdəbirini çəkəndən sonra qalan hissəsindən azad edilə bilər: "Vəkilin sözlərinə görə, bu qərarı yalnız hakim verə bilər. Biz buna da ümid edirik. Vəkil apelyasiya məhkəməsinə şikayət ərizəsi hazırlayır. Eyni zamanda biz tərcüməçi tutmuşuq. Tərcüməçi Fəridin qaldığı evdə beş gün ərzində (İrandan çıxmağa 5 gün qalmış evinə gizli kamera quraşdırılıb) kameranın səs yazılarını yenidən tərcümə edəcək. Çünki ciddi təhriflər var. Fəridin demədiyi sözlər təhrif olunub. Ona görə də tərcüməçi səs yazısını ingilis dilində yazı şəklində köçürəcək, onu fars dilinə tərcümə edib təqdim edəcək. Çünki məhkəmədə qulaq asanda onun fars dilində tərcüməsi tamamilə başqa bir mənə kəsb edir. Ona görə Fəridlə qərara aldım ki, tərcüməçi tutuq. Yaxın günlərdə tərcüməçi səs yazısının tərcüməsinə başlamalıdır".

Ana onu da əlavə edib ki, cəzanın ləğvi mümkün kimi görünür: "Səs yazısı

düzgün tərcümə olunsa, heç bir sübut qalmır. Bu zaman cəzanı ləğv edə bilərlər. Amma 3-də bir hissəsini çəkməlidir, sonra əfv oluna bilər, hakim istəyərsə".

Vəkil Turan Abdullazadə mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, İran hüquq sistemindən və qanunvericiliyindən məlumatlı olmasa da, hüququn ümumi prinsipləri nəzərə alınır: "Şəxsin barəsində məhkəmənin ittiham hökmü ilə 2 il müddətinə azadlıq məhrumetmə cəzası təyin edilibsə, yaxın zamanda onun buraxılmasını gözləmək ağlabatan deyil. Lakin bu o demək deyil ki, o, vaxtından əvvəl azadlığa buraxıla bilməz. O, şərti olaraq vaxtından əvvəl azadlığa buraxıla, barəsində əfv sərəncamı və ya amnistiya aktı da qəbul edilə bilər. Habelə məhkəmənin hökmündən apelyasiya və kasasiya qaydasında şikayət verildiyi təqdirdə İran İslam Respublikası birinci instansiya məhkəməsinin hökmü apelyasiya və ya kasasiya qaydasında ləğv edilə, hökm dəyişdirilə, cəzanın müddəti azaldıla, yüngülləşdirilə və başqa cəza növü ilə əvəz oluna bilər. Təbii ki, bu qeyd etdiklərim, sadəcə, ehtimallardır. Hesab edirəm ki, Fərid Səfərli barəsində ən yaxşı nəticəni dövlət səviyyəsində, konservativ diplomatik səylərimiz və əlaqələrimiz göstərə bilər".

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qenizadə də mövzu ilə bağlı "Yeni

Müsavat"a fikirlərini açıqladı: "Fəridin İranda həbs edilməsi, ümumiyyətlə, onun bir müddət gizli saxlanması tam qanunvericiliyə və beynəlxalq hüquq normalarına ziddir. Hesab edirəm ki, İran bir müddət azərbaycanlıların "ovu"na çıxıb. Bir neçə gün öncə bir azərbaycanlı qadını azad etdilər. Sonra Naxçıvandan olan iki nəfəri azad etdilər. Fəridlə bağlı da yüngülləşdirici ittiham tərtib edərək ona iki il həbs cəzası verdilər. Bütün bunlar hamısı ona hesablanmışdı ki, Azərbaycan vətəndaşları burada saxlanılsın. İranın marağında olan adamlar burada həbs edilərlərsə, onda onların dəyişdirilməsi istiqamətində bazar açınlar. Fərid də belələrinəndir.

Fəridin heç bir günahı yoxdur. Saf bir niyyətlə İrana gedib, İran Xüsusi Xidmət orqanları tərəfindən əsassız olaraq saxlanılıb. İranın Azərbaycanla diplomatik münasibətləri normalaşdırmaq istiqamətində gedən proseslər fonunda Fəridin ittihamı yüngülləşdirildi. Amma bundan öncə də demişdim, Fəridin Azərbaycana qaytarılması mümkündür. Düzdür, apelyasiya şikayəti veriləcək. Hökm qanunu qüvvəyə minəndən sonra Azərbaycanla İran arasında məhkumların qaytarılması istiqamətində addım həmişə atılıb. İranda həbs edilib saxlanmış xeyli məhbuslar öz ölkələrinə təhvil verilib. Hər iki dövlət aralarında müəyyən anlaşma imzalayıblar. O baxımdan belə hesab edirəm ki, Fəridin hökmü İranda qanun qüvvəyə min-

dikdən sonra Azərbaycan tərəfi Fəridi tələb edə bilər. Fərid də, yaqin ki Azərbaycanda cəza çəkmək adı ilə vətənə gəlməyə razılıq verəcək. Ola bilər ki, İranda apelyasiya məhkəməsi zamanı həbsdə olduğu müddətlə onun cəzası əvəzlənsin və dərhal azad olunsun. Demək istədiyim odur ki, Fərid istənilən halda ailəsinə və vətəninə qovuşacaq".

Qeyd edək ki, ötən gün Dünya Azərbaycanlıları Konqresi də (DAK) İranda azərbaycanlı tələbə Fərid Səfərli barəsində çıxarılmış məhkəmə hökmünü pisləyib. DAK-dan verilən məlumata görə, bununla bağlı Konqresin yaydığı bəyanatda bildirilir. Bəyanatda deyilir: "Bu ilin fevralında İranda itkin düşən və sonradan casusluq ittihamı ilə həbs olunduğu bildirilən Azərbaycan vətəndaşı Fərid Səfərli məhkəmə belə keçirilmədən 2 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. İran tərəfinə məhkəmə iclaslarının keçirilmə tarixləri və Baş konsulluğumuzun rəsmilərinin iclaslarda iştirakı barədə sorğu ünvanlansa da, müraciətlər İran tərəfindən cavablandırılmayıb və məhkəmə iclaslarında iştirak mümkün olmayıb. Bununla yanaşı, təqsirləndirilən şəxs tərcüməçi ilə də təmin olunmayıb".

Qeyd edilir ki, bu hadisə, eləcə də digər olaylar Tehran rejiminin Azərbaycan dövlətinə və azərbaycanlılara qarşı düşmənçilik niyyətini bir daha ortaya qoyub: "Bu, Azərbaycan vətəndaşlarının İran hakimiyyətinə etibarını hədsiz şəkildə azaldıb. Fərid Səfərliyə bəraət verilib Azərbaycana təhvil verilməsini təmin etməzsə, Tehran terrorçu rejim olması ilə bağlı ünvanına deyilənləri bir daha təsdiqləmiş olacaq. Çünki insan oğurluğu, xarici ölkə vətəndaşını girov götürmək kimi əməllər terrorçuya, cinayətkara xasdır. İran hazırda bu ölkəyə müalicə, təhsil, ticarət, turist səfəri edən Azərbaycan vətəndaşlarına potensial casus kimi baxır. SEPAH-a bağlı xüsusi şəxslər bu insanlarla müxtəlif yollarla təmasa keçib onlara sonda casusluq təklif edir, rədd cavabı aldıqda isə "azərbaycanlı casus" yaradıb, onu həbs etmək yoluna baş vurur".

□ **Afaq MİRAYIQ**,
"Yeni Müsavat"

Qarabağa getmək istəyənlərin diqqətinə - Bu gündən...

Bu gün saat 11:00-da Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin tabeliyində olan Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyinin (AYNA) işğaldan azad olunmuş ərazilərə təşkil etdiyi müntəzəm avtobus reyslərinə sentyabr ayı üçün biletlər satışa çıxarılacaq.

Musavat.com nazirliyə istinadən xəbər verir ki, sənişinlər müəyyən olunmuş marşrut xətləri üzrə gedış və qayıdış biletlərini əvvəlcədən eyni vaxtda www.yolmuzqarabaga.az portalı vasitəsilə onlayn qaydada ala bilərlər.

Təhlükəsizliyin təmin olunması, işğaldan azad edilmiş ərazilərə giriş icazəsinin bilet alışı prosesi ilə sinxronlaşdırılması, güzəşt tətbiq ediləcək şəxslərin müəyyənəlməsi üçün onlayn bilet satışı portalı müvafiq informasiya sistemlərinə inteqrasiya edilib.

Vətəndaşlar bilet almaq üçün şəxsiyyətini təsdiq edən sənəddəki məlumatları sistemə daxil etməlidirlər. Bilet yalnız şəxsiyyət vəsiqəsi ilə eyniləşdirilən vətəndaş tərəfindən istifadə oluna bilər. Onun başqa şəxsə ötürülməsi mümkün deyil.

Şuşa və Ağdam şəhərlərinə ilk müntəzəm avtobus marşrutları 2022-ci il yanvarın 24-də istifadəyə verilib. Bu günədək ümumilikdə 606 reys həyata keçirilib, 24 826 sənişin işğaldan azad olunmuş əraziləri ziyarət edib.

“Yalnız axmaqlar BMT Təhlükəsizlik Şurasının toplantısında Azərbaycan əleyhinə qətnamənin qəbul ediləcəyini düşünə bilərdi”.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu sözləri ermənipərəst politoloq Stanislav Tarasov Ermənistanın “Hraparak” qəzetinə müsahibəsində deyib. O, Ermənistan rəhbərliyinin qərbpərəst siyasətinin Rusiyani Türkiyə və Azərbaycana yaxınlaşmağa məcbur etdiyini bildirib: “Ermənistanın Moskva ilə təmaslarını itirməsi narahatlıq doğurur, o, Qərbə ümid bəsləyir. Deyir ki, Qərb bizə kömək edəcək. Qərb kömək etməyəcək. Moskva hələ də güclüdür, Moskvanı Bakı və Ankaranın qucağına sıxışdırmaq olmaz”.

Tarasov Ermənistanın Laçın yoluna Rusiya sülhməramlılarının nəzarət etməli olduğu iddiasına cavabında söyləyib ki, bununla bağlı əlavə anlaşma lazımdır, 10 noyabr bəyanatı isə buna imkan vermir: “Aydın olmayan məqamlar çoxdur. 10 noyabr bəyanatında aydın olmayan və qeyri-müəyyən ifadələr var. Laçın dəhlizinə kim nəzarət etməlidir? Erməni tərəfi israr edir ki, Rusiya sülhməramlıları. Amma Rusiya tərəfi sülhməramlıların statusunu və onların müvəqqəti səlahiyyətlərinin həddini aydınlaşdırmaq üçün ayrıca üçtərəfli görüş çağırmağın zəruri olduğunu təklif etdikdə Bakı və İrəvan bundan imtina edir”.

Bəs Rusiya nədən öz sülh kontingenti üçün mandat almağa can atır? Ondansa yaxşı olmazdı 10 noyabr sənədinin 4-cü bəndini yerinə yetirəydi? Axı bunun üçün mandata ehtiyac yox! Həmin bəndi yada salırıq: “Rusiya Fede-

Rusiya Qarabağda “sülhməramlılar”a mandat istəyir - Kremlin “B” planı, yoxsa...

Moskva 2025-dən sonra Qarabağda qalmağı hədəfləyib; Laçın yolunu təzədən “dəhlizə” çevirmək üçün əlavə sənədin imzalanmasını xəyal edir - Təhlil

rasiyasının sülhməramlı kontingenti erməni silahlı qüvvələrinin çıxarılmasına paralel olaraq yerləşdirilir” (Diqqət! Söhbət “erməni silahlı qüvvələri”ndən gedir. Yeni Qarabağda nə Ermənistan hərbiçisi, nə də qanunsuz silahlı separatçı qala bilməz).

Başqa yandan, görəsən, İrəvanın mandatla bağlı imtinasının qayəsində nə durur? Dəqiq olan odur ki, Moskva 2025-dən sonra da Qarabağda qalmağı hədəfləyib. Eyni zamanda o, Laçın yolunu təzədən “Laçın dəhlizi”nə çevirmək üçün hansısa əlavə sənədin imzalanmasını xəyal edir. Mümkündürmü?

Bu xüsusda tanınmış rusiyalı türkoloq Viktor Nadeyin-Rayevskinin erməni saytlarından birinə müsahibəsində bir cümlə diqqət çəkir. Rayevski deyib ki, Moskva üçün Qarabağın itirilməsi Qafqazın itirilməsi deməkdir ki, bu da ondan ötrü qəbul edilməlidir. Bu, sözsüz ki, hər şeydən öncə Rusiyanın Azərbaycana, ərazi bütövlüyümüz və suverenliyimizə münasibətinin təzahürüdür. Çünki Nadeyin - Rayevski öz ağzı ilə danışmır. Onu danışdırırlar var. Bəs “sülhməramlı” qüvvələrə mandat alıb, ardınca Laçın yolunu təzədən “Laçın dəhli-

zi”nə (karvansaray) çevirmək planlarına qarşı kontr-tədbirlərimiz nə olmalıdır?

Sabiq millət vəkili, hüquqşünas Qulamhüseyn Əlibəylinin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, sülhməramlı kontingent bölgəyə yerləşdiyi ilk vaxtlarda Rusiya ilə Azərbaycan arasında bu razılaşma olmalıydı. Q.Əlibəylinin fikrincə, hər hansı saziş, yaxud protokol imzalanırsa, “Lakin bunu vaxtında etmədilər. Artıq xeyli zaman keçib, onların Qarabağı tərk etməsinə az qalıb, ona görə bunu gündəmə gətirməyə zərurət yoxdur. Sadəcə, Rusiyanın

istəyidir və vaxtaşırı müzakirəyə çıxarırlar. Əlbəttə ki, ruslar regionda qalmağı arzular. Amma bu məsələ Rusiya ilə Azərbaycan arasında olmalıdır, Ermənistanın iştirakına ehtiyac yoxdur”, - deyərək sa- biq millət vəkili qeyd etdi.

Q.Əlibəyli hesab edir ki, əvvəlcədən həmin sənədə ehtiyac var idi, indisə yox. Onun sözlərinə görə, rus hərbi kontingenti separatçıları dəstəklədi, onlardan istifadə etməyə başladı: “Güman etmirəm ki, Rusiya hərbi kontingenti burada qalacaq. Moskva çalışdı ki, separatçıları gücləndirsin, əhalini də “rus icması” adı altında birləşdirsin. Hakimiyyət də bir müddət buna göz yumdu. Ancaq indi proseslər xeyrimizə inkişaf etməkdədir. Onları Xankəndidən çıxarıb Ermənistanə yerləşdirirlər. Bütün hallarda ən doğrusu Rusiya hakim dairələrinin hansı niyyətinin olmasından asılıdır”.

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədovanın sözlərinə görə, sülhməramlı adlanan hərbi kontingentin vəzifə və səlahiyyətləri 10 noyabr sənədində öz əksini tapıb. O, əlavə status verilməsinə lüzum görmür. Ekspertin dediyinə görə, bir müddət əvvəl də Rusiya bu məsələni gündəmə gətirmişdi,

Bakının reaksiyası olmuşdu: “O zaman deyilmişdi ki, hüquqi bir mexanizmin olması mümkündür. Sonra hadisələr dəyişdi, bu məsələ gündəlikdən çıxdı, Ukraynada işğalçı əməliyyatlar başlandı, mövzu tam unuduldu. Biz onlara mandat verməli deyilik. Çünki BMT bayrağı altında ərazimizə yerləşməyiblər. Sadəcə, müqavilə əsasında 5 illik sülhyaratma missiyasını yerinə yetirməliydilər. Müqavilənin bitməsinə 6 ay qalmış tərəflərdən birinin razılığı olmasa, ruslar getməlidirlər. Ona görə mandat məsələsi rusların üreyindən keçən planlardır. Bizim hədəfimiz isə onların erməni silahlı birləşmələri ilə birlikdə regionu tərk etməsi olmalıdır”.

Təhlilçi Rusiyanın xoşluqla bölgədən gedəcəyinə inanmır: “Müqaviləyə xitam verilməsinə az qalmış genişmiqyaslı təxribatlara təlimat veriləcəyi gözləniləndir. Bölgə nə qədər qarışsa, ruslar üçün o dərəcədə yaxşıdır. Bunun üçün Azərbaycan addımlarını sürətləndirməlidir. Biz Türkiyənin dəstəyini də alaraq bu işlərə son qoymalıyıq. Əgər Moskva təzyiq siyasətini gücləndirməyə başlasa, Şuşa Bəyannaməsi işə düşməlidir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

“Aşot, geri dönmək zamanıdır!...” - Sərhədimizdəki qanunsuz konvoy nə vaxt rədd olacaq?

Millət vəkili: “TIR-ları İrəvana qaytarmaq mümkün deyil, çünki...”

Artıq bir aya yaxındır ki, Ermənistanə məxsus 22-yə yaxın yük maşını (TIR) “Artsaxa humanitar kömək” adı ilə sərhədimizdə dayanıb. Azərbaycanın suverenliyinə saymazyana münasibətin nəticəsi və əcaib nəticəsi olan bu durum BMT TŞ-yə İrəvanın fiasko olan müraciətindən sonra da dəyişməz olaraq qalır. Görəsən, rəsmi Bakının prinsipiallığına əmin olandan sonra Ermənistan rəhbərliyi indi nəyə ümid edir? Möcüzəyəmi?

Yada salaq ki, BMT TŞ-dəki müzakirələr zamanı Fransa və Avropa Birliyinin təşkilatdakı nümayəndəsi Ağdam-Xankəndi yolundan istifadənin əleyhinə çıxıb, yalnız “Laçın dəhlizi”ndə israr ediblər.

ABŞ-nin Azərbaycandakı sabiq səfiri, Minsk Qrupunun amerikalı keçmiş həmsədri Metyu Brayza “Vestnik Kav-

kaza” portalına müsahibəsində bu yanaşmanı qeyri-legitim, “humanitar məsələni siyasiləşdirmək” cəhdi, eyni zamanda diplomatik və hüquqi cəhətdən tam yanlış, qəbul edilməz sayır.

“Hər tərəfdən Cənubi Afrika torpaqları ilə əhatə olunmuş cırdan Lesoto dövləti kimi ekstremal hallar istisna olmaqla, ölkənin bölgələrinə ər-

zaqların yalnız xarici ərazidən çatdırılmasına dair nümunə çəkmək çətinidir. Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonu hər tərəfdən Azərbaycanın digər rayonları ilə əhatə olunub və Qarabağ erməniləri üçün ərzaq məhsullarının sırf Ermənistan ərazisindən gətirilməsini tələb etmək son dərəcə qəribədir”, - Brayza qeyd edib.

Sabiq səfir hesab edir ki, bu tələblər qanuni deyil, çünki beynəlxalq humanitar hüquq dövlətlərdən humanitar yardım bütün mövcud yollarla çatdırılmağı tələb edir.

“Ona görə də Ağ-

dam-Xankəndi yolu mütləq istifadəyə verilməlidir. Bunu qəbul etmək istəməmək Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin hərtərəfli nizamlanmasına və Qarabağ ermənilərinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə müvafiq surətdə Azərbaycan hüquqi müstəvisinə yenidən inteqrasiyasına nail olmaq istəməməyə bərabərdir”, - Brayza əlavə edib.

Xatırladaq ki, BMT TŞ-dəki iclasdan bir müddət əvvəl Azərbaycan Rusiya ilə birgə Ermənistanə kompromis variant təklif etmişdi. Öncə Ağdam-Xankəndi yolu açılır, ondan bir gün sonra ölkəmizin suverenliyi çərçivəsində, beynəlxalq qanunlar gözlənilməklə Laçın yolu ilə də paralel bir sıra humanitar fəaliyyətlər (xəstələrin daşınması və s.) həyata keçirilir (Bakı sülhməramlı kontingentinin təminatı üçün də daxili - Bərdə-Ağdam-Xankəndi marşrutunu təklif edir). Lakin ermənilər təklifdən imtina etdilər. Təklif hələ də qüvvədə olsa da, Ermənistan hakimiyyətinin qərarının nə olacağı hələ də bəlli deyil.

Millət vəkili Bəxtiyar Sadiqov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistan rəhbərliyi, siyasiləri hər zaman erməni diasporuna arxayın olublar.

B.Sadiqov xatırladı ki, ABŞ, Fransa, Rusiyada erməni diasporu güclüdür: “Azərbaycana təsir və təzyiq etmək üçün diasporun dəstəyi ilə BMT Təhlükəsizlik Şurasında iclas çağırılmasına baxmayaraq, heç bir nəticə olmadı. Qaliblər məğlublara şərtlər qoyurlar. Üçtərəfli bəyannamədə Ermənistanın qarşısına konkret öhdəliklər qoyulub. Bəyannamənin 4-cü və 9-cu bəndləri yerinə yetirilməsə də, ermənilər buna məhkumdurlar. Ermənistan bu vəziyyətdən şou düzəldti. Xankəndidəki qeyri-qanuni silahlı qüvvələrin ərzağı tükəndiyi üçün təşvişə düşüblər.

Qarabağda heç bir ərzaq qıtlığı, böhran yoxdur. Laçın dəhlizi açıqdır. Bərdə-Ağdam-Xankəndi marşrutu təklifi hələ də gündəmdədir. Humanitar yüklər bu yol ilə çatdırıla bilər. Əgər həqiqətən böhran varsa, bu marşrutdan istifadə edə bilərlər. Onların oyununu fiaskoya uğradı. Paşinyan nə edəcəyini bilmir. Gah hava limanını “işə salır”, gah 22 TIR-ı Xankəndinə keçirməyə çalışır. Prezident İlham Əliyevin mövqeyi qətidir-Laçın dəhlizindən yalnız humanitar

məqsədlə istifadə oluna bilər. Diplomatlar, beynəlxalq jurnalistlər şahidi oldular ki, Ağdam-Xankəndi yolu hazırdır, yardım bu yol ilə daşına bilər. Paşinyan gülünc və çıxılmaz vəziyyətə düşüb”.

B.Sadiqov hesab edir ki, Ermənistanın nəyə ümid etməsi bəlli deyil. Onun fikrincə, Paşinyan məsələnin həll olunmamasında bir neçə səbəbə görə maraqlıdır: “İlham Əliyev konkret mövqeyini bildirdi, BMT dəstək göstərmədi, odur ki, boş ümidlər bəsləmək mənasızdır. Ermənistan ABŞ dəstək göstərə bilərdi, Ermənistanın qaldırdığı məsələ BMT gündəliyinə salınsa da, nəticə olmadı, Makron təkbaşına “mübarizə”də israrlıdır, lakin BMT TŞ-də təşkil olunan iclaslar da nəticəsiz qaldı. TIR-ları İrəvana qaytarmaq mümkün deyil, çünki Paşinyan müxalifətin bundan güclü vasitə kimi istifadə etməyindən qorxur. O bilir ki, hakimiyyətdən uzaqlaşdırlısa, ermənilər ona sui-qəsd təşkil edə bilərlər, ya da həbs oluna bilər. Odur ki, Paşinyan hakimiyyətə qalmaq üçün məsələni məqsədyönlü şəkildə uzadır. Sülh müqaviləsində bütün məsələlər əhatə olunub. Azərbaycan sərhədlərini qorumaq hüququna malikdir”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Xankəndidə silahlar hər an işə düşə bilər - 2 terrorçu dəstə üz-üzə

Elsad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Musavat.com xarici mediaya istinadən yazır ki, Rusiya vətəndaşları kütləvi şəkildə Qırğızistan vətəndaşlığı üçün bir ölkənin müvafiq strukturuna müraciət edirlər. Moskvahı maliyyəçi, blogger Mixail Juxovitski belə deyib. O qeyd edib ki, onun bir çox dostları Qırğızistan vətəndaşlığı aııb, bəziləri isə yalnız sənədlər təqdim ediblər.

Amma iki gündür Azərbaycan və Ermənistan mediasının əsas mövzularından biri Qarabağda Rusiya pasportu (?!-E.P.) daşıyan ermənilərin Laçın sərhəd-buraxılış məntəqəsindən keçib Gorus tərəfə getmələri barədədir. Absurdluğa baxın, Qarabağdakı Rusiya pasportlu ermənilər... Ruslar özləri od-alov içərisində olan, Kremli həftə səkiz-mən doqquz PUA zərbəsinə tuş gələn Rusiyanın vətəndaşlığından imtina edib başqa ölkələrə qaçırlar, ermənilərsə "bəh-bəh"lə Rusiya pasportu alıblar. Bilə-bilə ki, Qarabağın dağılıq hissəsindəki separatçı-terrorçu dəstələrə bağlı əməliyyat an məsələsidir və rus pasportu ilə Qarabağda sülənənlər də günün birində haqq divanına çəkiləcəklər. Amma beyinləri o qədər zəhərlə doldurulub ki, reallığı doğru-düzgün əxz edər, situasiyanı qiymətləndirə bilmirlər.

Əslində məqsəd bəllidir, bu, Rusiyanın planlarını tərkib hissəsidir, ermənilər də quzu balası kimi imperiyanın oyunlarında rol almağa razılaşıblar. Xatırlayırınsızımı, 44 günlük müharibədən sonra Ağdərədə və digər bölgələrdə "rus icma"sının yaradıldığı barədə xəbərlər tirajlanırdı, Rusiya hərbi kontingentinin təmsilçilərinin iştirakı ilə. Bir ovuc erməni üçün rus dilində dərsliklər daşınırdı, daha nələr-nələr...

Hələ Azərbaycan üçün ən həssas nöqtə olan Xocalıda qəsəbə salınması, çoxmərtəbəli binaların tikintisi ilə bağlı məkrli plan. Rus pasportluların sayını sürətlə çoxaltmaq istəyirdilər ki, günün birində desinlər “Rusiya vətəndaşlarının həyatı təhlükə altındadır, odur ki, hərbi kontingent 2025-ci ildən sonra da Qarabağda qalmalıdır”.

İşğal dövründə - 2015-ci ildə bir keçmiş rus milyarder sülenirdi Şuşada, Cıdır düzündə - German Sterliqov. Eşşək belində gəzirdi, iş quracaqdı, rusların Qarabağa axınıni təmin edəcəkdı. Plan iflasa uğradı. Amma bir ildir həmin eşşək belində gəzen keçmiş milyarderi başqa bir pullu ilə əvəzləyib Rusiya - Ruben Vardanyanla. Keçən ildən Qarabağdadır. Rusiya Vardanyanı Qarabağa ona görə göndərmişdi ki, onu "xilaskar" donunda İrəvana aparsın Laçın yolu ilə - Nikol Paşinyanın kreslosunda oturtmaq üçün. Alınmadı...

Və budur, fırtınalı dənizin ortasında, mühasirə vəziyyətindəki "gəmi" də qalmış separatçı-terrorçular bir-birini didməyə başlayıblar. Ermənistan mətbuatı yazır ki, Qarabağın dağlıq hissəsində "humanitar fəlakətlə paralel olaraq daxili siyasi vəziyyət də pisləşib". Vardanyan ümid edirmiş ki, Ayrıyk Arutyunyan istefaya gedəcək və onun Rusiyadan aldığı təlimatları uyğun şəkildə fəaliyyət göstərmək imkanları yaranacaq. Oyuncaq "deputat" Metakse Akopyan bildirib ki, hərbi geyimli insanlar "parlament"ə soxulublar. Üstəlik, qondarma rejimin "milisləri"nin komandiri Karen Matevosyan öz tərəfdarları ilə birlikdə qondarma "parlament"ə girib və yeni "seçilmiş rəhbər" David İsxanyandan "prezident" Ayrıyk Arutyunyana təhqir etdiyinə görə hesab tələb edib.

Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun barəsində istintaq hərəkətləri başladığı Karen Matevosyansa Facebook-da hər kəsə xəbərdarlıq edib: “təhdidlər dayanmayacaq”.

Separatçılar hesab edirlər ki, ya Arayık Arutyunyan təcili istefaya getməlidir, ya da Ağdam vasitəsilə Qarabağa ərzaq tədarükü başlayacaq. Erməni mediası yazır ki, qondarma qurumda "hökumət komandası" yaradılıb və o, yaxın günlərdə, sabah və ya o biri gün Azərbaycan tərəfi ilə görüşə getməyə hazırlaşır. "Böyük ehtimalla görüş Azərbaycanın Bərdə şəhərində baş tutacaq"-erməni saytı yazıb...

Yaxın günlərdə Xankəndidə silahlar işə düşə bilər. İki böyük terrorçu dəstə üz-üzə qalıb. Erməni terroru yeni məsələ deyil. Vardanyan Arutyunyanın Ağdam-Xankəndi yolunu seçməsinə həm də özünün sonu olaraq görür. Çünki Moskvadan Xankəndiyə göndərilərkən ona Laçın yolu-Gorus-İrəvan marşrutu üzrə "yol xəritəsi" təqdim olunmuşdu. Bu yol onu hakimiyyətə aparmalı idi. Ağdam-Xankəndi humanitar yolunun açılması işə Vardanyanın qandallanması ilə nəticələnecek. Üstəlik, Azərbaycan komando birlikləri hər an təmizləmə əməliyyatına başlaya bilər!..

Separatçılar son günlər Rusiya sülhməramlılarına qarşı aqressivlik nümayiş etdirirlər. Belə qənaət yaranır ki, xuntaçılar sülhməramlıların fəaliyyətindən ciddi narazıdırlar. Bununla bağlı hətta internetin erməni segmentində videolar da yayılıb. Bu videolarda ermənilərin sülhməramlılarla mübahisə etdikləri əks olunub.

Bezi iddialara görə, ermənilər bu görüntüləri yayaraq Rusiya sülhməramlılarının bölgədən çıxarılmasına və beynəlxalq qüvvələrin orada yerləşdirilməsinə nail olmaq da istəyər. Necə ki, Ermənistanda Avropa Birliyinin “mülki missiyası” yerləşdirilib, eynisini də Qarabağa tətbiq etmək istəyirlər.

Məlumdur ki, Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi Qarabağda qanunsuz erməni silahlı birləşmələrinin üzvlərinin Xankəndi-Qaybali-Dükanlar-Xələfəli yolu boyunca döyüş mövqələrinə silah-sursat çatdırdığına dair yeni videogörüntülər yayıb. Aydın görünür ki, Rusiya sülhməramlıları zirehli transportyorlarla erməni mövqələrinə gedən avtomobili təchizatla müşayiət ediblər. Eyni zamanda bu yol ilə Ermənistandan Qarabağa mütəmadi olaraq silah-sursatın gətirildiyi bildirilirdi. Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin yaydığı kadrlardan görünür ki, separatçıların döyüş mövqələrinə təchizatların çatdırılmasını müşayiət edən Rusiya sülhməramlıları qanunsuz erməni silahlı birləşmələrinin yaraqlıları ilə döyüş yoldaşları kimi əlaqə saxlayırlar.

Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin məlumatına görə, separatçılar son günlər nəinki öz mövqelərini gücləndirməyə çalışırlar, eyni zamanda döyüş mövqelərini və istehkamlar yaratmağa cəhdlər edirlər. General-polkovnik Lentsovun əsgərlərinin erməni separatçılarının döyüş mövqelərinə silah və sursatların çatdırılmasını təmin edib-etməməsi məsələsinə gəlincə, o sual da açıq qalır.

Hərbi ekspert Telman Qasimov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışdı:
"Aydın məsələdir ki, bölgədə getdikcə vəziyyət gərginləşir, xüsusən də Ermənistan-da revanşistlər guya ki, Qa-

Rusiya və xuntaçıların yeni hiyləsi - Bakı bunu bilir

Telman Qasimov: "Yayılan videoların hamısı görüntü xarakterlidir, ona görə ki..."

Elxan Şahinoğlu: "Bu vəziyyət bizim üçün müəyyən fərsətlər yaradır, çünki..."

rabağdaki ermənilərə dəstək məqsədilə baş qaldırdı. Amma faktiki olaraq görürük ki, bu məsələlər ilə bağlı Ermənistanda revanşist kütlə ilə fikir ayrılığı var. Qarabağdakı ermənilər xüsusilə də BMT Təhlükəsiz Şurasında

ki son dinləmələrə böyük ümid bəsləyirdilər ki, Azərbaycan qarşı hansısa sanksiya tətbiq olunacaq və sairə. Amma arzuları dərmədağın oldu. İndi də öz aralarında bağlı qapılar arxasında Qarabağla bağlı danışıqlar aparırlar ki, bundan sonra Azərbaycan pasportlarını, şəxsiyyət vəsiqələrini hansı qaydada qəbul etsinlər. Çünki, məlum olduğu kimi, Qarabağ ermənilərinin əksəriyyəti şəxsiyyət vəsiqələrini Ermənistandan alıb, oranın vətəndaşı olaraq qalırlar.

Digər məsələyə gəldikdə isə, erməni separatçı aktivistləri bir müddət bundan əvvəl Xocalıda Rusiya sülhməramlılarının bazası qarşısında piket keçirdilər, yolu bağladılar, tərbiyəsizlik etdilər, sülhməramlıların ünvanına xoşagəlməz ifadələr işlətdilər, vəziyyət getdikcə daha aqressivləşdi ki, bu da bizim xeyrimizədir. Amma, təbii ki, burada Rusiyanın da öz oyunları var. Nə olursa olsun, Rusiya yenə də öz yolu ilə gedib ermənilərə öz dəstəyini, təminatını verəcək,

ararı sakitləşdirib, orada mövqələrini gücləndirməyə çalışacaq. Yeni erməni separatçıların çağırışlarına, ittihamlara baxmayaraq, Rusiya bunu görməzdən gələcək, o dəstəyi onlara verəcək".

Siyasi analitik, “Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu da qeyd edib ki, Rusiya hərbi kontingenti bölgədə yerləşdiyi ilk gündən Azərbaycana qarşı təxribatlarda ya birbaşa iştirak edib, ya da onu idarə edib: “İndinin özündə də görüntülər, videolar yayılır ki, separatçılar hərbi surətləri, texnikaları bir məntəqədən digər məntəqəyə daşıyırlar və onları da Rusiya hərbiçiləri müşayiət edir. Bunun da səbəbi aydındır. Rus hərbiçiləri öz komandanın əmri ilə separatçıları ona görə müşayiət edirlər ki, Azərbaycan pilotsuz uçuş aparatları ilə separatçılara zərbə endirə bilər.

Məlum məsələdir ki, Azərbaycan Qarabağda Rusiya ilə toqquşmaq istəmir. Çox şükür ki, bu müddət ərzində heç bir toqquşmamız olmayıb. Doğrudur, Şuşa yolunda Laçın sərhəd-keçid məntəqəsi yaradılanda müəyyən gərginliklər olmuşdu, amma birbaşa toqquşma baş verməyib. Bunu nə biz istəyirik, nə də böyük ehtimalla Rusiyanın maraqları.

na cavab verir. Lakin, çox tə-
əssüf ki, Rusiyada bir qrup
siyasi mərkəz düşünür ki,
separatçılara dəstək ver-
məklə Azərbaycana təsir et-
miş olurlar. Amma bizim də
mövqeyimiz məlumdur.
Azərbaycanın rus hərbi kon-
tingenti ilə dialoqu var və fik-
rimiz də budur ki, 2 ildən
sonra onları Qarabağdan
yola salaq. 10 noyabr
2020-ci il bəyanatına əsa-
sən buna ixtiyarımız və hü-
ququmuz da çatır.

İnternetdə görüntülər yayılır ki, guya separatçılar ilə rus sülhməramlıları arasında nifaq var, amma bu, görüntü xarakteri daşıyır. Çünki separatçıların ən böyük arzusu odur ki, Rusiya hərbi kontingenti Azərbaycan Ordusu ilə toqquşsun, Laçın sərhəd-keçid məntəqəsini dağıtsınlar. Amma Rusiya buna getməz, baxmayaraq ki, separatçılarla əlbirlilikləri var. Əgər bütün bunlara getsələr, Rusiya-Azərbaycan münasibətləri gərginləşə bilər ki, bu da "Ukrayna bataqlığı"nda olan Rusiyanın indiki maraqlarına uyğun deyil. Bu vəziyyət bizim üçün də müəyyən fürsətlər yaradır ki, iki il içərisində iki hədəfimizə çatmaq. Yəni həm Rusiya hərbi kontingentini bölgədən yola salaq, həm də separatçıları tərksilah etmək".

❑ Xalidə GƏRAY,
“Yeni Müsavat”

Deputat, Ana Vətən Partiyasının sədri Fəzail Ağamalı “Yeni Müsavat”ın suallarını cavablandırıb. Partiya sədri Qarabağdakı separatçılar arasında qarşıdurma vəziyyəti, Rusiya pasportu daşıyanların bir qisminin ərazilərimizdən çıxarılması, Kremlin bölgədəki planları, Ermənistanın BMT-dəki fiaskoru və digər məsələlərlə bağlı maraqlı fikirlər səsləndirib.

- Fəzail bəy, Qarabağdakı rus hərbiçiləri Rusiya pasportu olan separatçıları Qarabağdan çıxarır. İstisna deyil ki, onların arasında cinayətkarlar da ola bilər. Rusiya pasportu gözdən separatçıların Qarabağdan çıxarılması hansısa prosesin başlanğıcıdır?

- BMT Təhlükəsizlik Şurasında Ermənistanın Laçın sərhəd-buraxılış məntəqəsi ilə bağlı qaldırdığı avantürə xarakterli dinləmələrin nəticəsi olduqca ciddi əhəmiyyət kəsb edir. Ermənistan, həmçinin onu himayə edənlər əslinə BMT Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən çox ciddi və ağır zərbə aldılar. Dinləmələrdə söylənilən fikirlərin mütləq əksəriyyətinin Azərbaycanın haqlı mövqeyinə uyğunluğu Ermənistan, separatçılar və onları himayə edən qüvvələr üçün çox ciddi zərbə oldu. Etiraf etmək lazımdır ki, bu, Azərbaycanın, ölkə Prezidentinin ən ciddi əhəmiyyət kəsb edən növbəti diplomatik uğurlarından biri kimi tarixə düşdü. Bu, şübhəsizdir. Bildiyimiz qədər ermənilər indiyədək ən müxtəlif səviyyələrdə Laçınla bağlı təkliflər irəli sürür, şantaj etməyə çalışır, avantürist addımlar atır, çoxsaylı TIR-ları Azərbaycanın sərhəddindən keçirməyə səy göstərir, mətbuat, özünün lobbistləri, həmçinin erməni diasporu vasitəsilə Azərbaycana qarşı təzyiqləri artırır ki, Laçın buraxılış məntəqəsi onlar üçün açılınsın, əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi, istədikləri hərəkətləri etsinlər, silah-sursat daşınsınlar, Qarabağa hərbi qüvvə yeritsinlər.

Bu, Ermənistanın bir daha Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının ifadəsi kimi qiymətləndirilməli idi və ölkə rəhbərliyi, cənab Prezident bunun fərqindəydi. Ona görə də Təhlükəsizlik Şurasındakı müzakirə çox ciddi əhəmiyyət kəsb edirdi, bu, sıradan hadisə deyildi. Biz bu proseslərdən qalib çıxdıq və qalib çıxmağımızla yeni situasiya yarandı. Ermənilərin, onları himayə edənlərin bütün ümidləri puça çıxdı və onlar Azərbaycanın iradəsi qarşısında təslim olmaq məcburiyyətində qaldılar.

- Dəməli, siz də prosesin davamının gələcəyini istisna etmirsiniz, eləmi?

- Əlbəttə, yaranmış yeni situasiyada Azərbaycan mət-

“Bu əməliyyat bir-iki günə başa çatdırıla bilər”

Fəzail Ağamalı: “Rusiyanın Qarabağda Azərbaycana qarşı “ikinci cəbhə” açmaq imkanı yoxdur”

buatında, siyasi dəhlizlərdəki müzakirələrdə də, nəhayət, antiterror əməliyyatının aparılması, separatizmə tamamilə son qoyulması ilə bağlı ciddi çağırışlar var, cəmiyyətimizin əhval-ruhiyyəsi tamamilə buna köklənib. Mən tamamilə əminəm ki, cəmiyyətin bu sosial sifarişi, heç şübhəsiz, həm də ölkə rəhbərliyi, cənab Ali Baş Komandan tərəfindən nəzərə alınmaya bilməz. Müdafiə və Xarici İşlər nazirliklərinin son dərəcə ciddi, dəqiq mahiyyət kəsb edən bəyanatları da göstərir ki, artıq Azərbaycan son addımlarını atmaq üzrədir. Bir müddət əvvəl mən sosial şəbəkədə fikirlərimi söylədim ki, BMT Təhlükəsizlik Şurasında ermənilər rəzil günə düşdükdən sonra yeni bir mərhələ başladı və artıq separatizm qarşı son döyüş an məsələsidir. Həm də belə bir ifadə işlətməmişdim ki, mən artıq cənab Ali Baş Komandanın çəkmlərinin tapılışını Xankəndidə eşitməkdəyəm.

Bu, həqiqətən belədir. Vəziyyətin bu dərəcədə ciddi xarakter daşdığını anlayan və bunun qarşısının alınmasının zəruriliyini dərk edən ermənilər, həmçinin Rusiyanın hərbi-siyasi rəhbərliyi Qarabağda yerləşən Rusiya hərbi kontingentinə lazımı təlimatlar verib. Qarabağdan çıxarılan 60 nəfər Rusiya vətəndaşı olsa da, onlar erməni olaraq separatizmdə yer alıblar. Amma inanmıram ki, onlar ələrinə silah alıb cinayət törədiblər. Çünki Azərbaycanda bu baxımdan cinayət törədənlərin hamısının adı, ata adı, soyadı Laçın sərhəd-buraxılış məntəqəsində, dəyərli

zabitlərimizin önündədir. Cəmi ki, Vaqif Xaçaturyan dərhal üzə çıxarıldı və həbs olundu. Ola bilsin ki, çıxarılan ermənilərin sırasında bu cür cinayətkarlar yoxdur. Əks halda, təbii ki, onlar aşkarlanardı. Heç şübhəsiz ki, Qara-

erməni məsələsindən bezikmiş vəziyyətdədirlər, hətta bu məsələyə çox ikrahla yanaşırlar. Eyni zamanda görünür ki, Moskvanın hərbi-siyasi rəhbərliyi Azərbaycan dövlətinin iradəsini və qəti mövqeyini başa düşərək,

ilin sonlarındakı Ermənistanla sülh sazişinin imzalanması da gözlənilir. Çünki əsas problem, bu işə əsas maneə Qarabağdakı separatçıların müqavimətidir və orada yerləşən qeyri-qanuni hərbiçilərin tərk-silah edilməsi ilə bağlı problemdir. Bunu edəndən sonra artıq problem tezliklə həll olunaçaq.

- Bu proseslərin fonunda Ruben Vardanyanla Araik Arutyunyan arasında didişmə-boğuşma şiddətlənib. Onların hər ikisi Moskvanın adamıdır. Bəs

bu qarşıdurma nəyin əlamətidir? Nəticə nə ola bilər?

- Burada əsas məqsəd reintegrasiya məsələsinə mane olmaqdır. Eyni zamanda sona qədər erməni icmasında Rusiyanın təsirini saxlamaq üçün bu addımlar atılır.

“Paşinyan da bu yaradan, bu çibandan, bu problemdən, erməni separatizmindən xilas olmaq istəyir”

bağda yerləşən 10 minlik tör-töküntülər, separatçıları müdafiə edən, onlara ruh verən, separatizmi daha çox stimullaşdıran qüvvələr Azərbaycanın nöqtə və kontaktsiz zərbələri vasitəsilə məhv edilməlidir. Bu əməliyyat bir-iki gün ərzində başa çatdırıla bilər. Bundan sonra separatçılar “ağ bayraq” qaldıra birlər və beləliklə, bizim Daxili Qoşunlarımız Xankəndiyə daxil olaraq orada separatçıları qandallaya, istintaqa cəlb edə bilər. Belə bir gözlənti olduğu üçün, yəqin ki, Rusiya sülhməramlıları özərinə bağlı olan, onlarla birgə işləyən insanları bölgədən çıxarmağı məqbul hesab ediblər. Ola bilsin ki, bununla bağlı Azərbaycanın hərbi-siyasi rəhbərliyini də məlumatlandırılar. Artıq proses başlayıb.

- Necə bilirsiniz, bu məsələlərlə bağlı Moskva və Bakı arasında hər hansı anlaşma varmı?

- Mən bunu istisna etmərəm. Çünki artıq Moskva da ermənilərin əlindən, sözün həqiqi mənasında, doyub. Əgər onların mətbuatını, sosial şəbəkələrdəki ayrı-ayrı şərhləri izləsəniz, görürsünüz ki, həqiqətən də onlar artıq

anlayaraq, indiki ağır durumda bununla razılaşmaq zərurətində qalıb. Çünki Rusiyanın Qarabağda Azərbaycana qarşı müqavimət göstərmək və ya orda “ikinci cəbhə” açmaq imkanı yoxdur, bunu heç arzulamaz da. Ona görə ki bu, Rusiya üçün əlavə problemlərə, böyük faciələrə səbəb ola bilər. O halda, heç şübhəsiz, dərhal orda Türkiyənin mehmetçilikləri, Türkiyə ordusu olacaq, bu da Rusiyaya bəllidir. Ona görə də, yəqin ki, Rusiya bu məsələlərdə loyallıq mövqeyi nümayiş etdirəcək.

- Bəzi siyasi şərhçilərə görə, ilin sonunadək bu proses bitməlidir. Yəni Qarabağda yalnız vətəndaşlığımızı qəbul edən ermənilər qalmalıdır. Başqa sözlə, vardanyanlar, arutyunyanlar, babayanlar da qərarını verməlidir. Bu ehtimalları bölüşürsünüz mü, 2023-cü ilin sonunadək Qarabağda təmizlənmə əməliyyatını başa çatdırmaq mümkün olacaqmı?

- Mən bu fikirləri bölüşürəm. Mənə elə gəlir ki, daha tez mümkündür. Belə görürəm ki, sentyabrda bu məsələlərin həllində çox ciddi və ardıcıl addımlar atılacaq.

Düşünürəm ki, bunun perspektivi yoxdur. Arutyunyan “ikili” agentdir, həm Moskva üçün, həm Paşinyan üçün işləyir. Vardanyan isə birnəməli şəkildə Moskvanın agentura şəbəkəsində oturan, onun xüsusi nümayəndəsidir, bir az fərqli cəhətləri var. Ola bilsin ki, məsələnin bu şəkildə, qarşıdurma səviyyəsində olması həm də Rusiya-Ermənistan qarşıdurmasının Qarabağda məntiqi nəticəsi, görüntüsüdür və getdikcə qabarıq şəkəl alır. Nəticə etibarilə orada həm Vardanyan, həm də Arutyunyan qarşıdurmada məğlub olacaqlar. Bunlardan kiminsə qalib gəlmək imkanı yoxdur.

Məncə, Paşinyan da bu yaradan, bu çibandan, bu problemdən, erməni separatizmindən xilas olmaq istəyir. Bu da bizim maraqlarımıza uyğundur. Odu ki, Azərbaycanla Ermənistanın bu baxımdan mövqelərinin uzlaşması, mövqelərindəki yaxınlıq problemin tezliklə həllinə imkan verir. Orada Arutyunyan, Vardanyan və digərləri arasında didişmə, çəkismə, mübarizə nə qədər şiddətlənərsə, bu, ancaq bizim xeyrimizə ola bilər.

- İstisna olunmur ki. Rusiyanın hansısa yeni ssenarisi var. Siz də hesab edirsiniz ki, Moskva müxtəlif planları işə salmaqla öz hərbi kontingentini 2025-dən sonra da Qarabağda saxlamağı hədəfləyib? Bu, realdır mı?

- Rusiya planlaşdırır da, o, alınmayacaq. Tam əminəm ki, 2025-ci ilə qədər artıq bütün problemlərimizin həllinə nail olacağıq və Rusiya sülhməramlı kontingentin orada qalmasına ehtiyac olmayacaq.

- Fəzail bəy, Ermənistanın Qafan hava aerodromunu işə salmaqda əsas məqsədi nə ola bilər? Beynəlxalq qanunlara görə, belə hava limanları sərhəddən ən azı 12 km içəridə yerləşməlidir. Qafan aeroportu isə sərhədimizin cəmi bir neçə yüz metrliyindədir. Bəllidir ki, Naxçıvana təyyarələr Ermənistan üzərindən uçur. Eyni qaydada İrəvan da Qafana uçan təyyarələr üçün Bakıdan icazə istəyə bilərmi?

- Ola bilsin Qafan aeroportu daxili uçuşlar üçün müəyyən rol oynaya bilər. Bunun adı beynəlxalq aeroport qoyulsa da, oraya hər hansı beynəlxalq uçuşlar olmayacaq. Ayrı-ayrı ölkələrin insanları, fərqli status sahibləri ağılsız adam deyillər ki, Azərbaycanın sərhədinin bir neçə yüz metrliyində görünməli yaratmaq istəsinlər, iş

qursunlar, investisiya qoyunsunlar. Bunların hamısı perspektivsiz addımlardır və Paşinyanın yaratmış olduğu ciddi əhəmiyyət kəsb etməyən görüntülərdir. Amma, dediyiniz kimi, gələcəkdə eyni qaydada İrəvan da Qafana uçan təyyarələr üçün Bakıdan icazə istəyə bilər. Ermənistan təyyarəsi Qafana enən zaman Azərbaycanla sərhədi keçirsə, birnəməli olaraq Bakının razılığı olmalıdır. Əks halda Azərbaycan tərəfindən bu məsələyə ciddi təpki göstərilə bilər.

- Ukrayna prezidenti Zelenski Danimarkada səfəri çərçivəsində bildirib ki, Rusiyaya Ukraynadan hər hansı ərazi güzəştə edilərsə, ardınca Rusiyanın bütün qoşunları təhlükə altına düşəcək. Bu, belədir mi? Rusiyanın qoşunlarının real təhlükə ilə üz-üzə olduğunu düşünürsünüz mü?

- O variant mümkün deyil. Hesab edirəm ki, bir nəfərin fikri ciddi qəbul olunmalı deyil. Ukrayna torpaqlarından Rusiyaya güzəşt edilməyəcək!

□ **Elşad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Tullana bilməyənlər

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

“Qarışqa mindik, çay keçdik,
 yabayla dovğa içdik”
 (qaravəlli)

19 avqustdan Macarıstanda atletika üzrə dünya çempionatı start götürüb. 27 avqustda bitməlidir. Buna qabaqlar “yüngül atletika” deyirlər, lakin son illər beynəlxalq sferada “yüngül” sözünü haqlı olaraq atıblar. Çünki bu, heç də yüngül iş deyil. Atletikani bir çox xüsusiyyətlərinə görə “idmanın kralıcası” adlandırırlar. Bu xüsusiyyətlər hansılardır?

Birincisi, atletikaya qaçış, tullanma, idman yerisi kimi növlər daxildir, onlar isə istənilən başqa idmanın da bazisidir, əsası, bünövrəsi, olmazsa-olmazdır. Yeni qaça bilməyən bir futbolçu təsəvvür edin (Əlbəttə, təsəvvürə ehtiyac yoxdur, bizim komandalarda belələri zibil kimidir). Yaxud tullanmağı bacarmayan boksçu, karateçi, nə bilim, voleybolçu, basketbolçu... olmur.

İkincisi, atletika ən asan məşğul olmaq imkanı verən, necə deyirlər, əlçatan idmandır. Lakin bizdə yox... Bu haqda az sonra.

Üçüncüsü, atletika baxımlıdır, həmişə dramatikdir, qaçış yarışlarının finalında nə qədər maraqlı, tragikomik hadisələr yaşanır.

İndi qayıdaq Macarıstan paytaxtındakı yarışa. Yarışın önəmini göstərmək üçün macar lideri Viktor Orban, başda Türkiyə prezidenti Ərdoğan olmaqla, bir çox dövlət başçılarını açılış töreninə dəvət etmişdi. Azərbaycandan İlham Əliyev də orda idi. Ancaq atletika üzrə dünya çempionatında iştirak səviyyəmiş bu törenə heç uyğun gəlmirdi. Yəni havadan danışmayaq, quru rəqəmlərə baxaq.

Çempionatda dünyanın 200 ölkəsindən 2000-dən çox idmançı iştirak edir. Azərbaycan bayrağı altında cəmi 2 nəfər olacaq. Niyə “bayrağı altında” yazdım, ariflər yəqin dərhal başa düşdülər, çünki bu iki nəfər də əslində Azərbaycan idmanının yetirməsi deyil.

Çəki və nüvə atmaq üzrə idmançı Anna Skidan Ukraynanın Luqansk şəhərindəndir. 2015-ci ildən milliləşdirmişik, lakin hazırda 31 yaşlı olan idmançının indən belə nəse böyük uğurlar qazanacağı şübhəlidir. Elə indiye qədərki ən böyük uğuru da Avropa çempionatında bürünc medalı keçmir.

Budapeştdə göndərdiyimiz ikinci atlet kubalıdır. Üçtəkanlı tullanma üzrə idmançıdır. Aleksis Kopelyo adlı bu müəllimi 2017-ci ildə, karyerasının çiçəklənmə dövründə milliləşdirmişik. Əlbəttə, “çiçəyi” qara yumor üçün yazdım, çünki hörmətli Aleksis-in hazırda 38 yaşlı var. Necə deyirlər, tullandığını tullanıb. Ən böyük medalı isə hansısa islam oyunlarında gümüş medal imiş.

Hazırda idmançılarımız Budapeştdə hansı xərçələr yadır, açığı, heç bir məlumatım yoxdur. Ümid eləyək ən azından Anna xanımın atdığı çəki Aleksis bəyin başına dəyməsin. Ya da Aleksis tullananda Dunay çayına düşməsin. Allah bizim hamımızı cəmi xəta-bəlalardan iraq eləsin, ilahi, amin. Həminin qürbətə gedənini qayıtsın.

Atletika federasiyamızın sədri Cavid Qurbanovdur. İnsafən, onu bu ilin aprelində o vəzifəyə qoymuşuq və belə qısa müddətdə Cavid müəllimdən heç kəs “Hüseyn Bolt” yetişdirməyi gözləmir. O cümlədən qonum-qonşularımızın da vəziyyəti heç ürəkaçan deyil. Ermənistan Budapeştdə 1, Gürcüstan 1, İran 2 idmançı göndərməyi bacarıb. Ancaq niyə idmanın kralıcası bizdə pis vəziyyətdədir, bunu düşünməyin mənası var. Çünki əhalisi bizdən 3 dəfə az Litvadan çempionata 16 idmançı gedib. Estoniyadan 7, Latviyadan 9. Bizimlə təxminən bərabər sayda xalqı olan Belçikadan isə həftə 31 nəfər.

Şəhərlərimizdə insan yeriməyi üçün normal səki yoxdur. Park salırlar, qaçış çığır ayırmaq heç kəsin ağılının ucundan keçmir. Uşaqlar məktəbdə daşın, asfaltın, qranitin üstündə idman dərsi keçir, guya tullanmaq öyrənir. Burada atletika necə inkişaf eləsin? Nəticədə o biri idman növlərində də axsayırıq (Bax: qaça bilməyən futbolçular).

Ancaq mən atletikaya niyə az diqqət ayırmamızın əsl səbəbini tapmışam. O da yuxarıda yazılıb: əlçatanlıq. Dolayısı ilə, bunu “xərçi az olan” da oxuya bilərsiniz. Xərç azdırsa, deməli, burda iri korrupsiya projesinə də imkan qalır. Qaçışda, tullanmada nə yeyinti edə bilərsiniz? Adam ayaq-qabını geyinir, qaçır... Ancaq başqa idman növlərində stadion tikilir, komanda qurulur, transfer elə gəldi, poster belə gəldi...

Bir az camaat üçün də ayıbdır. İdarələrdə bizə “get, tullan” komandası verilir, biz isə hələ də tullanmağı bacarmırıq. Nə bir təkənla, nə üç təkənla. Nə uzununa, nə hündürlüyünə. Yer yarılsa, yerə girsək...

Ancaq deyəsən hələ yere girmək idmanı yoxdur. Hara baxsan perspektivsizlik...

Azərbaycan, hələ ki, səbirlə gözləyir. Gözləyir ki, Qarabağ iqtisadi regionunun müvəqqəti nəzarətimizdə olmayan hissəsinə erməni icması, nəhayət, separatçı-revanşist ünsürlərin təzyiq və təhdidlərinə rəğmən, yeganə doğru seçimini edəcək. O gün uzaqda deyil. Proses başlayıb. Qarabağda vəziyyətin nəyə doğru getdiyini anlayanlar artıq şələ-küləllərini yığışdırıb “Laçın” postu vasitəsilə çıxıb getməyə üz tutublar - özü də separatçı elementlər arasında didişmənin şiddətləndiyi vaxtda.

“Qarabağ erməniləri iki yərə bölünüb - barışıq tərəfdarı olanlar və aqressiv qrup”.

Bu fikir “Türkiyə” qəzetinin Azərbaycanın işğaldan azad olunan ərazilərindən hazırladığı reportajda əksini tapıb.

Yəqin ki, belədir. Və yəqin ki, zamanla nisbət birincilərin - barışıq tərəfdarlarının, yeni Azərbaycanın xeyrinə dəyişəcək. Çünki xuntaçılar sadəcə erməni əhaliyə 35 ildə iztirab, sink tabutlardan savayı heç nə bəxş eləməyiblər. Azərbaycan cəmiyyətinə reintegrasiya isə etibarlı gələcək, təhlükəsiz və sakit həyat, iş yerləri, normal dolanışiq, mədəni və mənəvi ehtiyacların zamanətli şəkildə qarşılınması, öz dilinin inkişaf etdirilməsi, nəhayət, iqtisadi özünüidare demək olacaq.

Hələlik isə separatçı-kriminal elementlər Rusiya “sülhməramlıları”nın himayəsi altında ərazimizdə Azərbaycan əleyhinə təxribatlar qaldırırlar. Erməni əhalini faktiki girov saxlayan silahlı banditlər hərbi yüklərin yerləşməsinə həyata keçirir, yenə səngərlər qazmağa və təzə “cəbhə xətti” çəkməyə cəhdlər göstərilir.

Azərbaycan bu demarşların cavabını, təbii ki, dərhal verir. Amma nə vaxtsa Bakı daha radikal tədbirlər görməli olacaq. Separatçılar üçün “əcəl zəngi” artıq çalınmağa başlayıb...

“Erməni tərəfinin son təxribatları, sözsüz ki, sülh prosesinə zərbə vurur. Amma qarşı tərəf bu təxribatlarla heç nəyə nail ola bilməyəcək. İkinci Qarabağ müharibəsində Ermənistan ağır məğlubiyyətə uğrayıb. Ermənistanın müttəfiqi Rusiya belə, ondan üz çevirib. Belə olan halda erməni tərəfinin heç bir gücü yoxdur ki, öz qanunsuz iddialarını həyata keçirsin”.

“Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bunu Teleqraf.com-a politoloq Zərdüşt Əlizadə deyib.

O qeyd edib ki, Ermənistanın fərqli olaraq Azərbaycan addım-addım öz hədəflərinə çatır: “Azərbaycan tərəfi tələblərini irəli sürür, danışıqlar aparır. Ermənistan isə çarəsizlikdən ora-bura üz tutur. Onun BMT Təhlükəsizlik Şurasındakı uğursuzluğu da bu qəbildən idi. Nicat yolu kimi baxdıqları rus sülhməramlılarına belə, ermənilər indi nifrət edir”.

Separatçılar üçün “əcəl zəngi”: çən bər daralır, uzağı, ilin sonunadək...

Oyuncaq qurumun “kitabı” həmişəlik bağlanıb; siçan-siçovullar “artsax” adlı dəlmə-deşik “qayığı” tərk edir, tərk etməyənlər isə...; Bakı hər an əməliyyata başlaya bilər!

Politoloq sülhməramlıların bölgədə uzun müddət qalmasını mümkün saymır: “Əslində rus ordusunun Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistanla mövcudluğu münafiqlər, separatizm meyillərinin alovlanmasına xidmət edir. Amma burada Azərbaycanla bağlı məsələ tamam fərqlidir.

Azərbaycan sülhməramlıları bölgədən uzaqlaşdırmaq üçün mühüm səylər göstərir. Qarabağda yaşayan erməni sakinlərlə Azərbaycan hakimiyyəti arasında dialoqun olması da la-büddür. Artıq il yarım vaxt qalıb. 2025-ci ilin mayına kimi bu məsələlər həll edilməlidir”.

Zərdüşt Əlizadəyə görə, Ermənistan BMT-dən istədiyini ala bilmərsə, Beynəlxalq İdman, Şahmat, Qılıncoynatma, Güləş, Badminton federasiyalarına müraciət edə bilər: “Ən yüksək ali qurum olan BMT Təhlükəsizlik Şurasında ermənilərə dedilər ki, gedin özünüze başqa yerdə çarə axtarın. Məsləhət oldu ki, ermənilər gedib Azərbaycanla dil tapsın. Çünki heç kim gəlib burada Azərbaycanla müharibə aparıb ermənilərin qanunsuz istekləri uğrunda ölməyəcək”.

Artıq Rusiya pasportu almış separatçıların Qarabağdan köçü başlayıb. Çünki “artsax” adlı dəlmə-deşik “qayığın” labüd olaraq suyun dibinə gedəcəyinə əmin olublar. Xüsusən də BMT TŞ-də 17 avqust fiaskosundan sonra.

“Hazırda Qarabağdan gədənlərin əksəriyyəti, çox güman ki, müharibədə iştirak edən şəxslərdir. Sülhməramlıların nəzarət etdiyi ərazidə yaşayan erməni separatçılarından hər hansı birinin Azərbaycana qarşı cinayət törətmədiyinə inanmıram”.

Bu fikri isə politoloq Turab Rzayev deyib (Axez.az).

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan tərəfinin qəti mövqeyi separatçıları aradan çıxmağa məcbur edib: “Qarabağda yaşayan Rusiya vətəndaşlarının çoxunun əli azərbaycanlı qanına batıb. 44 günlük Vətən müharibəsində təkə Rusiya deyil, Fransa, Livan, Kanada vətəndaşları - nı da bu münafiqşədə aktiv iştirakını gördük. Odur ki, bu şəxslər yavaş-yavaş ərazini tərk edir. Gələcəkdə sərhəddə keçid məntəqəsində həbs olunmasınlar deyə, əli Azərbaycan əsgərinin qanına batmış şəxslər Rusiyanın köməyi ilə oradan çıxarılır”.

Təhlilçi əmindir ki, Azərbaycanın separatçılara qarşı həyata keçirə biləcəyi antiterror əməliyyatı da bu cür qaçışları intensivləşdirib: “Onlar separatçı rejimin qalıqlarına qarşı yaxın zamanlarda Azərbaycanın təmizləmə əməliyyatı aparacağını gözləyirlər. Məhz bu səbəbdən onların içərisində olan Rusiya vətəndaşları hədəf olmasınlar və Azərbaycan əsgərinin əlinə keçməsinlər deyə, Qarabağdan çıxarılır”.

Öz növbəsində Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədr müavini Hikmət Babaoğlu hesab edir ki, Azərbaycanda erməni separatizminin yenidən dirçəldilməsi üçün nəzərdə tutulan mümkün ssenarilərdən biri Qarabağda yaşayan ermənilərə kütləvi şəkildə Rusiya vətəndaşlığı verməklə onları Rusiyanın himayəsində göstərmək və beləliklə, separatizm fəaliyyəti üçün yenidən imkanlar əldə etmək olub.

Millət vəkili hələ 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı təşviş içərisində olan erməni terrorçuların Qarabağın Rusiya

yaya birləşdirilməsi ilə bağlı çağırışlar elədiyini xatırladaraq deyib: “Bu gün isə Azərbaycanın doğru və dərin strateji diplomatiyası sayəsində Rusiya pasportu daşıyan ermənilər artıq Qarabağımızı tərk edirlər. Bu hadisə, sadəcə, rus pasportluların ölkəmizi tərk etməsi deyil, eyni zamanda Azərbaycan qanunları ilə yaşamaq istəməyən digər ermənilərə verilən mesajdır”.

Ona görə də H. Babaoğlu ermənilərə təklif edir ki, baş verənlərdən nəticə çıxarsınlar. “Rusiya pasportu daşıyanlardan dərhal sonra Qarabağda mövcud olan 10 min terrorçu ölkəmizi tərk etməlidir. Eyni zamanda Qarabağa 30 illik işğal dövründə Ermənistan və digər ölkələrdən gətirilib yerləşdirilənlər də təcili ərazimizi tərk etməlidirlər. Qarabağda kimin qalıb yaşamaq hüququ əldə edəcəyinə isə Azərbaycan qanunları qərar verəcək. İlk şərtlər belədir ki, ilk növbədə Azərbaycan qanunlarını pozmayan ermənilərin belə bir şansı ola bilər. Ancaq zaman daralır və ilin sonunadək bu proses başa çatmalıdır. Rus pasportlu Ruben Vardanyana gəldikdə isə, onun taleyini də Azərbaycan xüsusi xidmət orqanları lazımı formada həll edəcək”, - deyərək, xəbərdarlıq edib.

Xəbərdarlıqlar isə sonsuzadək edilməyəcək. Onları ciddiyyə almaq zamanı çatıb...

P.S. Yazı hazırlanarkən erməni mənbələri yaxın günlərdə Azərbaycanın hökumət nümayəndələri ilə Qarabağın erməni icması arasında Bərdədə görüş keçirilə biləcəyi haqda xəbər yaydı. Məlumatla görə, görüşdə Ağdam-Xankəndi yolunun açılması məsələsi müzakirə olunacaq.

□ **Siyasət şöbəsi, “Yeni Müsavat”**

Hindistan Güney Azərbaycanın Təbriz şəhərindən keçməklə, tranzit olaraq Ermənistanla silah tədarükünü davam etdirir. Musavat.com haqqın.az-a istinadla xəbər verir ki, Ermənistanla silah aparan yük maşınları avqustun 18-də Təbriz sakinləri tərəfindən mobil telefonla lentə alınıb. Belə ki, Təbrizin Şordərə rayonundan üzəri brezentlə örtülmüş hərbi texnikanın olduğu qoşqular keçib.

Xatırladaq ki, daha əvvəl Hindistan istehsalı olan "Pinaka" reaktiv yayılım atəş sistemlərini Ermənistanla daşıyan yük maşınları Zəngəzurdan keçərkən Azərbaycan sərhədçilərinin texniki müşahidə avadanlığı tərəfindən qeydə alınmışdı.

Bunu da yada salmaq ki, ötən il Ermənistan Hindistandan yüz milyonlarla (təxminən 400 milyon) dollar dəyərinə silah və hərbi texnika sifariş edib. Onların arasında reaktiv yayılım atəşi sistemləri, artilleriya və təkerli minatanlar, həmçinin hava hücumundan müdafiə sistemləri var. Bağlanmış müqavilələr əsasında Hindistan artıq Ermənistanla silah tədarük etməyə başlayıb.

Rəsmi Bakı Hindistanın Ermənistanı silahlandırmasına etiraz edərək Dehlinin bu addımının regionda sülhün əldə olunmasına mane olduğunu vurğulayıb.

Bununla belə, kapitulyant ölkənin silahlandırılması davam edib, özü də Güney Azərbaycan üzərindən. Niyə məhz İran və niyə məhz Təbriz? İkincisi, Hindistan silahları Azərbaycan üçün nə dərəcədə təhlükə kəsb edə bilər?

BAXCP sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı rəsmi Bakının Dehli ilə münasibətlərinə göz gəzdirməsinin vacibliyini qeyd etdi: "İran dövləti 30 ildir ki, bütün gücü ilə hərbi, enerji, silah-sursatla məscidlərdə donuz saxlayan, müsəlman körpələrinin diri-diri dərisini soyan düşmən Ermənistanla yardım edir, dəstək olur. İran Rusiyadan sonra ikinci dövlətdir ki, ermənilərə hərtərəfli kömək edir. Heç bunu gizlətmirlər də. 44 günlük Vətən müharibəsində hərbi texnikaların İrandan Ermənistanla daşınmasının şahidi olduq. Azərbaycan Ordusunun Zəngilanda qarşısına çıxması faktına da şahidlik etdik.

Ermənistanı müdafiə etmək İranın dövlət siyasətidir. Torpaqlarımız işğal olunan sonra Azərbaycanın 20% işğal olunmuş kəndlərində, qəsəbələrində, şəhərlərində yüz, on minlərlə evləri söküb, talançılığı edən də İran olub. Bir daşı daş üstündə qoymayan İran olub. Onlarla belə fakt sadalamaq olar. İndi də biz bir neçə gün bundan qabaq Hindistandan hərbi maşınların Ermənistanla daşınması videogörüntülərini gör-

dük. Hindistan dost ölkə olan Pakistana onunla apardığı düşmənciliyə görə işğalçı Ermənistanla bu cür dəstəklər verməkdədir. Ancaq unutmazsınız ki, 30 il ərzində bundan dəfələrlə çox, milyardlarla dollar həcmində, özü də pul-suz olaraq Rusiya Ermənistanı silahlandırdı. "İsgəndər-400" raketini belə, Rusiya ermənilərə vermişdi. 44 günlük müharibədə həmin silah-

yanı özləri görəcək".

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd Vətən müharibəsindən sonra yeni realitələrin yaranmasından söz açdı: "Ermənistan 44 günlük müharibədən əvvəl silah tədarükünü əsasən Rusiyadan edirdi. Serbiyadan isə xüsusilə minatanlar və mərmilər alırdı. Müharibədən sonra yeni realitələr yarandı. Ermənistan üçün Hindistan bazarına tut-

bədən əvvəl Ermənistanı ucuz qiymətə, uzunmüddətli kreditlə silahlarla təmin edirdi. Ancaq Ermənistan ilk fürsətdə Hindistandan silah almağa başladı. Bundan əlavə, Rusiya ilə İran münasibətləri son dərəcə yaxşı idi. Rusiya İrandan dronlar və raketlər alaraq Ukrayna cəbhəsində istifadə edirdi. Daha sonra Rusiya ilə İran münasibətlərində gərginlik yarandı. Elə

ŞOK: Ermənistanla Təbriz üzərindən silah daşınır

Niyaməddin Orduxanlı: "Azərbaycan Hindistanla əlaqələrinə yenidən baxmalıdır"
Səxavət Məmməd: "Azərbaycan tərəfinin aldığı silahlar daha keyfiyyətli və effektivdir"

ların böyük əksəriyyəti məhv edildi və yaxud da hərbi qənimət kimi ələ keçirildi.

Bu gün Ermənistanla silah verən ölkələr ermənilərə ən böyük pisliliklərini edirlər. Biz erməni mətbuatını, televiziyalarını izləyirik, ağıllı və düşüncəli adamları bildirirlər ki, müharibədə ermənilərin gələcək nəsilləri məhv edilib. Minlərlə gənci müharibədə həyatını itirib, erməniləri genofondu məhv olub. Onu da çox yaxşı bilirlər ki, növbəti müharibə daha böyük fəlakətlərinə səbəb olacaq. Azərbaycan Hindistanla əlaqələrinə yenidən baxmalıdır və rəsmi Dehlini bu yoldan çəkəndirməlidir. Bununla yanaşı, Azərbaycan rəsmi Tehrana da öz kəskin mövqeyini bildirməlidir.

Bütün hallarda istənilən silah insan həyatına son qoyur, bu silahı hansı dövlət istehsal etməsindən aslı olmayaraq. Ancaq ermənilər qanmağıdılar ki, Azərbaycan tərəfi dünyanın ən müasir silahına sahib olan İsrail, Türkiyə və digər ölkələrdən silah alır və digər ölkələrdən silah təchiz olunur. Ermənilər başqa ölkələrin əllərində vasitə kimi istifadə olunmalarına son qoymalıdır. Əks halda ən böyük zi-

du. Bunun da bir neçə səbəbi var. Bu səbəblərdən birincisi, bu, Hindistanın regiondakı maraqları ilə bağlıdır. Hindistan Çinlə çox ciddi rəqabət içərisindədir. Yeri gəlmişkən, Hindistanın əhalisi Çin əhalisini ötür və iqtisadi göstəricilərə görə də Hindistan Çini keçmək üzrədir. Müharibə bitər-bitməz məlum oldu ki, Çin istehsalı məhsulların Avropa bazarlarına çıxarılması üçün böyük layihə var. Hindistan da buna bənzər layihə təqdim edir. Hindistanın layihəsi Çin və İngiltərənin layihəsindən fərqli olaraq fərqli marşrut üzərində qurulub. Hindistan istehsal etdiyi məhsulları İran, Ermənistan və Gürcüstandan keçməklə Avropaya çıxarmağı hədəfləyir. Bu da Hindistanla Ermənistanı yaxılaşıdır. 44 günlük müharibə zamanı Ermənistan ciddi hərbi texnika itirdi. Hindistan da bunu bilir və kiçik də olsa Ermənistan bazarına girməyi hədəflədi.

Ermənistan Hindistandan hərbi texnika, hava hücumundan müdafiə vasitələri xeyli müddət əvvəl almışdı. Həmin məhsullar İrandan gözlənilirdi. Rusiya həmin texnikaların Ermənistanla keçməsinə icazə vermirdi. Rusiya mühari-

bundan sonra İrandan gözlənilən hərbi texnikalar Ermənistanla təhvil verildi. Azərbaycanda bəziləri Hindistan silahlarını ciddiyyə almır. Bu məsələyə dırnaqarası baxırlar. Düzdür, Hindistan dünyanın adlı-sanlı silah istehsalçısı sayılmasa da, ancaq istehsal etdikləri silahlar göstəricilərinə görə, digər ölkələrdən heç də geri qalmır".

Hərbi ekspert Ermənistanın silah alışı məsələsində Hindistanla üz tutmasının əsl səbəblərindən birini də açıqladı: "Azərbaycanla Ermənistanın aldığı yeni silahları müqayisə etsək, Azərbaycan tərəfinin aldığı silahlar daha keyfiyyətli və effektivdir. Hazırkı qüvvələr nisbətini müqayisə etmək belə doğru deyil. Ermənistanın Hindistanla üz tutmasına əsas səbəblərdən biri də, Hindistanın ucuz silah istehsalçısı olmasıdır. Azərbaycan tərəfinin Hindistanla etiraz etməsinə anlamaq olar. Ancaq onu da bilməliyik ki, silah ticarəti ölkələr arasındakı münasibətlərdən asılıdır. Etirazlar bu ticarət əlaqəsini dayandırmayacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Erməniasayağı "demokratiya": Paşinyana cətir atan qadını 5 ilə qədər həbs gözləyir

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyana cətir atan qadın Narine Asatryanı 2 ildən 5 ilə qədər həbs gözləyir. "Sputnik Armenia" xəbər verir ki, Asatryan vəzifəli şəxsin qanuni fəaliyyətinə mane olmaq məqsədilə ona qarşı zorakılığa cəhdə ittiham olunur. Cinayət işi avqustun 17-də baxılması üçün məhkəməyə təqdim edilib.

"Bakı" Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, Ermənistanla insan haqlarının durumu yaxşı deyil və bir qadına qarşı qanunun ən sərt tətbiqi də ümumi vəziyyətə uyğundur: "Ötən il ABŞ Dövlət Departamenti Ermənistanla 2022-ci ildə insan haqlarının vəziyyəti ilə bağlı hesabat yaymışdı. Həmin hesabatda Ermənistanla insan haqlarının pozulması halları yer alıb. Dövlət Departamenti hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları tərəfindən zorakılıqları, pis həbsxana şəraitini, əsassız həbsləri və söz azadlığının məhdudlaşdırılması hallarını təqdim edib. "Human Rights Watch", "Amnesty International", "Freedom House", "International Federation for Human Rights", "Transparency International", Avropa İttifaqı kimi təşkilatlar, ABŞ Dövlət Departamenti Ermənistanla insan hüquq və azadlıqlarına dair real vəziyyəti az da olsa təsvir edirlər. Həmin hesabatlarda COVID-19 pandemiyasının onsuz da geriləməkdə olan iqtisadiyyatın tənəzzülünü sürətləndirməsindən, İkinci Qarabağ müharibəsi və onun nəticələrinin daxili ictimai-siyasi vəziyyəti daha da təhlükəli səviyyəyə gətirməsini, Ermənistan rəhbərliyinin yaranmış vəziyyəti öz maraqları istiqamətində istifadə etməsinə toxunulur. Bu sənədlərdə pandemiya şəraitində olan-qalan hüquqları da tam şəkildə əllərdən alınan, azadlıqları məhdudlaşdırılan Ermənistan cəmiyyətinin ciddi ictimai və siyasi böhran yaşamasından bəhs olunur. Ermənistanla fundamental hüquqlar və azadlıqlar olan sərbəst toplaşmaq, birləşmək, söz və ifadə azadlıqları, uşaq və qadın hüquqları intensiv şəkildə kobudcasına pozulur. Belə halları sürətlə artır. Ölkə üzrə irqi ayrı-seçkilik və dözümsüzlük, polis tərəfindən zor tətbiq edilməsi, işgəncə, vətəndaşlarla pis rəftar edilməsi nümunələri, hüquq müdafiəçilərinə qarşı amansız tədbirlər, cəzaçəkmə və islah müəssisələrində dözülməz vəziyyət, korrupsiyanın bütün sahələrdə hökm sürməsi və şəffaflığın olmaması kimi neqativ hallara dair məlumatlar var.

Əslində burada təəccüblü hansısa məqam yoxdur. Əksinə, işğalçı və təcavüzkar bir dövlət olan Ermənistanın yürütdüyü dövlət siyasətinin əsl mahiyyətinin dikte etdiyi real vəziyyət hələ tam əks olunmur. Azərbaycan dövlətinə qarşı işğalçılıq və təcavüzkar siyasət yürüdən, əhalisinə münasibətdə isə çoxsaylı soyqırımı və insanlıq əleyhinə olan cinayətlər edən dövlət, elə öz vətəndaşlarına da ən yaxşı halda belə münasibət göstərə bilərdi. Bir qadına qarşı bunca sərt addımlar atılması Ermənistan fəmidasının acınacaqlı durumunu göstərir. Dünyanın ən böyük təşkilatı olan BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini yalnız kağız parçası üzərində saxlayan bir dövlət elə həmin təşkilatın Baş Assambleyası tərəfindən 1948-ci ildə qəbul edilmiş İnsan Hüquqları Haqqında Ümumi Bəyannamənin öz daxilində canlanmasına imkan vermə bilməz! Ermənistan mətbuatı yazır ki, həmin o qadın həm də 5 övlad anasıdır. 5 uşaq anaya qarşı belə bir addımın atılması Xocalı, Meşəli, Laçın, Kəlbəcər və ümumən Qarabağda vəhşiliklərin təsadüfi olmadığını da ortaya qoyur. Əsir əsgərimizə qarşı sərgilənən vəhşilik də göstərir ki, düşmən ölkədən ədalət, humanizm gözləmək əbəsdir!"

Hüquqşünas deyib ki, Ermənistanla insan hüquq və azadlıqlarının dəhşətli vəziyyət almasında beynəlxalq təşkilatların xüsusi rolu var: "Öz maraqlarından çıxış edib bir çox hallarda insan haqlarının pozulmasına seyrçi mövqe sərgiləmələri, hər dəfə yeni, yalnız kağız üzərində qalacaq sənədlər hazırlamaqla kifayətlənən təşkilatlar və dövlətlər Ermənistanı ədalətsizlik, qanunsuzluq bataqlığına yuvarlayıb. Bu ölkədə vəziyyətin bu mərhələyə gəlib çıxmasına həmin o demokratiya və insan haqları carçısı olan təşkilatların, dövlətlərin rolu danılmazdır.

Ermənistan məhkəməsi siyasi sifarişlərin icraçısıdır. Məhkəmə formal olacaq. Paşinyan Administrasiyasından məhkəmə sədrinə zəng edib deyəcəklər ki, 3 il cəza verilsin, 3 il verəcəklər, 5 il deyəcəklər, 5 il verəcəklər. Ermənistan Cinayət Məcəlləsinin 44-452-ci (vəzifəli şəxsin vəzifə səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsinə və ya siyasi fəaliyyətinə müdaxilə) maddəsi ilə 47 yaşlı Narine Asatryan 3-5 il sonra azadlığa çıxacaq".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Qazaxıstanın Almatı şəhərində 2024-cü ildən etibarən dizellə işləyən avtobusların alınmasına qadağa qoyulacaq. Bu barədə məlumat verən şəhərin meri (akim) Yerbolat Dosayev bildirib ki, 2023-cü ildə yerli büdcə hesabına, 600 avtobus və 100 trolleybus olmaqla, 1430 ədəd ekoloji təmiz nəqliyyat vasitəsi gətiriləcək: “Özəl daşıyıcılar 730 avtobus, o cümlədən 30 elektrobustan alacaq. Gələn ildən dizellə işləyən avtobusların alınmasına qadağa tətbiq edəcəyik”.

Akim bildirib ki, bu tədbirlər sayəsində 2025-ci ilə qədər şəhərin bütün ictimai nəqliyyatı ekoloji cəhətdən təmiz olacaq.

Qeyd edək ki, global iqlim dəyişikliklərinin qarşısını almaq, atmosfərə atılan zərərli qazların həcmi azaltmaq məqsədilə inkişaf etmiş ölkələrin hamısında ictimai nəqliyyatın təmiz enerjiyə keçidində dövlət tərəfindən dəstək verilir. Ümumiyyətlə, ictimai nəqliyyat, xüsusilə avtobusla səmərəşində dünya dövlətləri tərəfindən subsidiyalaşdırılan əsas sahələrdən biridir. Bu baxımdan avtobus parkının yenilənməsi, daha təmiz yanacaqdan istifadə edən nəqliyyat vasitələrinə keçid prosesi də dövlət, bələdiyyə tərəfindən dəstək alan sahələrdən biridir. Artıq Avropa İttifaqı ərazisində benzinlə işləyən avtobuslardan istifadə tam dayandırılıb.

Avropa Avtomobil İstehsalçıları Assosiasiyasının (ACEA) məlumatına əsasən, 2022-ci ildə Avropa ictimai nəqliyyat parkında qeydiyyatdan alınan elektrobustların sayı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 26 faiz artaraq 4152 ədəd təşkil edib. Beləliklə, parkın 35 faizə qədər elektrobustlardan ibarət olub. Bunun qarşılığında satışlarda dizellə işləyən avtobusların payı 2020-ci ildəki 72,9 faizdən 37,5 faizə düşüb. Bundan əlavə, 2022-ci ildə Avropanın ictimai nəqliyyat parkına 2018 hibrid, 3274 ədəd qazla işləyən, 99 ədəd hidrogenlə işləyən avtobus daxil edilib.

Avropanın ən böyük şəhərlərindən olan İspaniyanın paytaxtı Madrid şəhəri 2023-cü ilin əvvəlindən avtobus parkının bütünlüklə təmiz yanacaq ilə işləyən maşınlarla keçidini təmin edir. Dizellə işləyən sonuncu avtobusun mühərriki nümayişkarənə şəkildə 2022-ci ilin dekabrında söndürülüb. Hazırda şəhərdə hərəkət edən avtobusların 1915 ədədi qazla, 180 ədədi elektrikle işləyir. 2025-ci ilədək elektrobustların avtobus parkındakı payı 25 faizə çatdırılacaq. Bu ilin sonunadək isə İspaniya paytaxtında 10 ədəd hidrogenlə işləyən avtobus hərəkət etməyə başlayacaq. Avropanın ən böyük iqtisadiyyatına malik Almaniyada 2022-ci ildə ölkənin avtobus parkında dizellə işləyən maşınların elektrobust, hidrogen və maye qazla işləyənlərlə əvəz olunmasına 600 milyon avro sərf edilib. Bu vəsaitin

Qazaxıstan dizellə işləyən avtobuslardan imtina edir - Azərbaycan?

Elməddin Muradlı: “Elektrobustlarla bağlı təkliflər Nazirlər Kabinetinin divarlarını aşı bilmir...”

mühüm hissəsi dövlət və bələdiyyə orqanlarının dəstəyidir.

Təmiz enerjiyə keçid prosesinin öncüllərindən olan Norveç isə 2030-cu ilədək ölkənin avtobus parkından dizellə maşınları tamamilə çıxarmağı hədəfləyir, bunun üçün özəl şirkətlərə ciddi vergi güzəştləri, subsidiyalar təklif olunur. Avropa İttifaqında hazırda dizeldən kənar yanacaq ilə işləyən yük avtomobillərinin istehsalı üzərində işləyirlər. Bu istiqamətdə həm də biokütlə qarşısını alan təmiz dizeldən istifadəyə də önəm verilir.

Azərbaycanda ictimai nəqliyyat parkı, xüsusilə də avtobus parkı acınacaqlı vəziyyətdədir. 2022-ci ildə Azərbaycanada 31212 ədəd avtobus olub. Onun 19138 ədədi dizel (2021-ci ildə 18109 ədəd), 11851 ədədi benzin (12505 ədəd), 216 ədədi qaz (201), 7 ədədi elektrikle işləyib. Avtobus parkının 19617 ədədinin yaşı 20 ildən yuxarı, 7916 ədədi-

nin yaşı 10-20 il, 1970 ədədinin yaşı 5-10 il, 1709 ədədinin isə yaşı 5 ilədəkdir.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2022-ci ildə Azərbaycanın avtobus parkında 31 212 ədəd maşın olub. Onun 19138 ədədi dizel (2021-ci ildə 18109 ədəd), 11 851 ədədi benzin (12505 ədəd), 216 ədədi qaz (201), 7 ədədi elektrikle işləyib. Avtobus parkının 19 617 ədədinin yaşı 20 ildən yuxarı, 7 916 ədədinin yaşı 10-20 il, 1970 ədədinin yaşı 5-10 il, cəmi 1709 ədədinin isə yaşı 5 ilədəkdir.

Son illərdə Azərbaycana dizellə işləyən avtobusların idxalının qadağan olunacağına dair çoxsaylı məlumatlar yayılır. Bu məlumatlarda Nazirlər Kabinetinin 2019-cu ilin 4 martında qəbul etdiyi 73 sayılı “Bakı şəhərində səmərəşində istifadə olunan avtobuslara və taksilə minik avtomobillərinə, onların sürücülərinə, səmərəşində maşınlarıma fəaliyyətini həyata keçirən daşıyıcılara, nəqliyyat mübadilə

-avtobusların hərəkətini izləmək üçün nəzərdə tutulmuş və Bakı Nəqliyyat Agentliyinin müəyyən etdiyi mərkəzi sistemə inteqrasiya olunmuş Qlobal Mövqetəyinetmə Sistemi (GPS) qurğusu;

- səmərəşinlərə səsli məlumatları çatdırmaq, o cümlədən dayanacaq məntəqələrini bildirmək üçün istifadə olunan audioqurğu;

-səmərəşin qapıları açıq olduqda, ayaqaltını işıqlandıran işıq cihazı;

- qapıları açıq vəziyyətdə hərəkətə başlanma məhdudlaşdırma qurğusu və ya xüsusi səs signalı;

cəsinin investisiya xərcləri hesabına alınması planlaşdırılan 415 avtobusdan 395-i Bakıya idxal olunub. 20 avtobusun idxalı isə 2021-ci ildə təmin edilib. Avtobusların paytaxta çatdırılması müqavilədə əksini tapan və istehsal prosesi nəzərə alınmaqla hazırlanan cədvələ uyğun olaraq icra edilib. Pandemiyə, eləcə də digər mövcud reallıqdan irəli gələn təsirlərə baxmayaraq, avtobusların çatdırılması ləngimədən həyata keçirilib. 415 avtobusun idxalı tam yekunlaşdıqdan sonra nizamnamə kapitalının artırılması üçün müraciət olunub”.

Nəqliyyat sahəsi üzrə ekspert Elməddin Muradlının

“Yeni Müsavat”a dediyinə görə, Nazirlər Kabinetinin təsdiqlədiyi tələblərə əməl olunması mümkün deyil: “Bildiyiniz kimi, Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə 2022-ci ildən Azərbaycana dizel mühərriklili avtobusların gətirilməsi qadağan olunmalı idi. Lakin avtobus parkını yoxladılar, analizlər aparıldı, məlum oldu ki, belə qadağa ölkədə səmərəşində iflic edə bilər. Çünki parkın çox böyük hissəsi dizel mühərriki ilə işləyən köhnə maşınlardan ibarətdir. Bu parkın elektrik və qazla işləyən avtobuslarla yenilənməsi çox böyük sərmayə, vəsait qoyuluşu tələb edir. Daşıyıcı şirkətlərin hazırda bunu etmək imkanını yoxdur. Pandemiyəyə böyük maddi zərər də üzəldi, sonra dizel və benzinin qiyməti qaldırıldı, az qala iki ildən sonra 10 qəpik subsidiya təyin olundu. Az keçmədi ki, gediş haqqını 10 qəpik qaldırıb, o subsidiyanı da dayandırılar. Bütün bunlar daşıyıcı şirkətlərin maliyyə vəziyyətini kəskin pisləşdirib. Bu gün parametrləri dizellə işləyən və dəyəri 100 min manat olan avtobusla eyni olan qazla işləyən avtobus 300 min manata, elektrikle işləyəni 800 min- 1 milyon manat arasındadır. Üstəlik, elektrikle işləyən avtobuslar alırsansa, onların enerji təminatı məntəqələrini də qurmalısən ki, bu da böyük məbləğ tələb edir”.

Ekspertin fikrincə, Azərbaycanda avtobus parkını qaz və elektrik mühərriklili maşınlarla yeniləmək üçün mütləq dövlət dəstəyi olmalıdır: “Dövlət müəyyən mexanizmlərlə daşıyıcı şirkətlərə dəstək verməlidir. Başqa cür mümkün deyil. Dünya bütün sahələrdə təmiz enerjiyə keçid edir və bu proses mütləq şəkildə dövlət dəstəyi əsasında həyata keçirilir. Azərbaycanda isə avtobus parkının elektrikli avtobuslarla yenilənməsinə dair təkliflər Nazirlər Kabinetinin divarları arasında qalıb. Çünki keçmiş nəqliyyat nazirinin müavini Musa Penahov bunu zəruri hesab etmir. Bu gün Orta Asiya ölkələri də dövlətin dəstəyi ilə elektrobustlara keçidə başlayıblar, Azərbaycanda bu istiqamətdə təşəbbüslər köhnə fikirlə məmur tərəfindən boğulur...”

□ Dünya SAKIT, “Yeni Müsavat”

- səmərəşinlərlə sürücünün fiziki təması istisna edən şəffaf kabinə və sair.

Tələblərin 2.1.14-cü bəndinə əsasən, avtobuslar “müvafiq avtonəqliyyat vasitələri üçün qüvvədə olan ekoloji standartlara uyğun olmaqla, sıxılmış təbii qaz və ya elektrik mühərriki ilə təchiz edilməlidir”.

Məhz bu bəndə əsaslanmaqla Bakı Nəqliyyat Agentliyi dəfələrlə Azərbaycana dizel yanacaq avtobusların idxalının dayandırılacağını bəyan edib. Lakin rəsmi statistikadan aydın olur ki, ölkədə dizellə işləyən avtobusların sayı nəinki azalmayıb, əksinə, artıb: 2021-ci ildə 18109 ədəd olan belə avtobuslar 2022-ci ildə min ədəd artmaqla 19 138 ədədə çatıb.

Nə qədər qərribə də olsa, BNA-nın özünün Bakı şəhəri üçün gətirdiyi qazla işləyən avtobuslarla bağlı qaranlıq məqamlar aşkarlanıb. Hesablama Palatasının 2021-ci ilə dair hesabatında dövlət büdcəsinin investisiya xərcləri hesabına BNA tərəfindən ümumilikdə 165 milyon 836,9 min manata 415 ədəd səmərəşin avtobusunun alınması əməliyyatlarının başa çatması və həmin avtobuslardan ilkin dəyəri 159 milyon 211,1 min manat olan 394 ədədin qanunvericiliyə uyğun razılaşdırılmaqla əvəzsiz olaraq “BakuBus” MMC-nin istifadəsinə verilməsi üçün tələblərin tam həyata keçirilmədiyi bildirilib.

Palata Bakı Nəqliyyat Agentliyinin (BNA) 2020-ci il üzrə təsərrüfat fəaliyyətini audit edib. Agentlik bildirib ki, 2021-ci ilin fevral ayında başlayan audit yoxlaması zamanı ortaya çıxan məqamlar Palatanın tövsiyələri nəzərə alınmaqla həll edilib: “Yoxlama başlayana qədər dövlət büt-

mərkəzlərinə, avtobuslar üçün dayanacaq məntəqələrinə və taksilə minik avtomobilləri üçün duracaq yerlərinə dair Tələblər”in təsdiqlənməsi haqqında qərarına istinad olunur. Qərarla təsdiqlənən tələblərə əsasən, ictimai nəqliyyatdan səmərəşində maşınları ilə məşğul olacaq avtobuslar aşağıda göstərilənlərlə təchiz edilməlidir:

-salonu isitmə və sərinləşdirmə funksiyalı tam havalandırma sistemi;

- əlilliyi olan şəxslər üçün təkərlili oturmaq üçün və uşaq arabalarının girişi və çıxışı üçün mexanizmlər;

-nağdsız ödənişin aparılmasına imkan verən avadanlıq (qurğu);

- maksimal sürəti məhdudlaşdırmağa imkan verən qurğu;

-bütün salonu əhatə edən daxili və dörd tərəfdən xarici nəzarətə imkan verən və qeydə aldığı məlumatları ən azı 15 gün saxlaya bilən yaddaş qurğusu ilə təchiz edilmiş videokameralar;

Tanınmış vəkil: “Vahid İstintaq Komitəsinin yaradılması zamanın tələbidir”

Azərbaycanda hüquq-mühafizə sisteminə, əksər nazirliklərdə ayrıca istintaq şöbəsinin mövcudluğu cinayət işlərinin obyektiv araşdırılmasına ictimaiyyət arasında şübhələr yaradır.

Hazırda ölkədə prokurorluqla yanaşı, Daxili İşlər Nazirliyinin, Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin, Dövlət Gömrük Komitəsinin, Vergilər Nazirliyinin, Ədliyyə Nazirliyinin, Dövlət Sərhəd Xidmətinin də istintaq orqanı var. İstintaqı aparan şəxslərin eyni qurumun tabeliyində çalışması işin obyektiv araşdırılmasına kölgə salır. Vahid İstintaq Komitəsinin yaradılması məsələsi hələ sovet dövrünə gedib çıxır. Lakin indiyədək reallaşmayıb. Zaman-zaman belə bir komitənin yaradılması təşəbbüsləri olur.

Sonuncu dəfə bu təşəbbüslə deputat Qüdrət Həsənzadə çıxış etmişdi. Deputat

Cavad Cavadov

demışdi ki, güclü hüquq-məhkəmə sistemi yaradılmalıdır: “Azərbaycanda istintaq aparan 8 istintaq orqanı var. Çox az nazirliyin istintaq orqanı yoxdur. Ona görə də ölkədə vahid istintaq komitəsi yaradılmalıdır”.

Tanınmış vəkil Cavad Cavadov “Yeni Müsavat”-a deyib ki, Azərbaycanda Vahid İstintaq Komitəsinin yaradılması vacibdir: “Ölkədə cinayət işlərinin istintaqını aparan çoxlu

sayda qurumlar var və son dövrlər bir çox nazirliklər, dövlət xidmətləri özlərinə belə istintaq qurumları yaradıblar. Prokurorluqdan başqa cinayət işlərinin ibtidai araşdırmasını aparan dövlət qurumlarının istintaq orqanı var. Bu qurumların həmçinin nəzarət və əməliyyat-axtarış fəaliyyətini həyata keçirdiyini nəzərə alaraq, onların həmin işlər üzrə istintaq aparmaları korporativ maraqlar baxımından

obyektivliyi təmin edə bilməz. Təsəvvür edin, vergi orqanı şəxs barəsində yoxlama aparır və öz istintaqına verir, öz istintaqı isə bu cinayət işinin obyektiv aparılmasını təmin etmək əvəzinə, sadəcə, yoxlama orqanının nəticələrini təsdiq etməklə işi məhkəməyə göndərir”.

Vəkilin sözlərinə görə, eyni misalı digər qurumlarla bağlı gətirmək olar: “Prokurorluğun cinayət işi başlamaq, istintaq aparmaq, istintaqa nəzarət etmək, özünün təsdiq etdiyi ittiham üzrə məhkəmədə dövlət ittihamını müdafiə etmək, məhkəmə qərarlarından protest vermək kimi funksiyaları SSRİ dövrünün qalıqlarıdır. Nəzərə almaq lazımdır ki, Konstitusiyada Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu məhkəmə hakimiyyətinə aid edilib. Dəfələrlə qeyd etmişik, prokurorluq yalnız istintaqa nəzarət etmək və dövlət ittihamını müdafiə etmək funksiyasına malik olmalıdır. Ölkədə olan istintaq orqanlarının vahid istintaq qurumu altında birləşdirilməsi artıq zamanın tələbidir”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Prokurorluq bəraət alan bələdiyyə sədrini cəzalandırmaqda ısrarlıdır - Səbəb

Baş Prokurorluq Səbail bələdiyyəsinin sabiq sədri Əhməd Hüseynovun bəraət alması ilə bağlı qərardan protest verib. Baş Prokurorluğun Mətbuat Xidmətindən verilən məlumata görə, prokuror hökmün işin faktiki halları ilə uyğun olmadığını hesab edir.

Əhməd Hüseynova 1 milyon 824 min manat dəyərində torpaq sahələrini ələ keçirməyə cəhd etmək, habelə rəsmi sənədləri saxtalaşdırmaqla bağlı ittiham verilmişdi. İş Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində araşdırılıb. Hakim Məhəmməd Əkbərovun sədrlik etdiyi hakimlər heyəti təqsirləndirilən şəxsin əməlinə cinayət tərkibi olmadığı əsası ilə bu ayın əvvəlində bəraət hökmü çıxarıb. Hökmə əsasən, təqsirləndirilən Əhməd Hüseynova qarşı irəli sürülmüş ittihamlar sübuta yetirilməyib və ona bəraət verilib. Hökmdən əvvəl prokuror ona 5 il həbs cəzası tələb etmişdi.

Qeyd edək ki, Əhməd Hüseynov qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs halında dövlət və bələdiyyəyə məxsus, ümumilikdə 1 milyon 824 min manat dəyərində torpaq sahələrini ələ keçirməyə cəhd etməkdə, habelə rəsmi sənədləri saxtalaşdırmaqda təqsirləndirilirdi. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 29.178.4-cü (xüsusilə külli miqdarda dələduzluğa cəhd), 309.1-ci (vəzifə səlahiyyətlərini aşma), 313-cü (vəzifə saxtakarlığı), 320.1-ci (saxta sənəd hazırlama və ya ondan istifadə etmə) və 326.1-ci (rəsmi sənədləri, ştamları, möhürləri talama və ya məhv etmə) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb. Əhməd Hüseynov həbsdə deyildi, onun barəsində başqa yerə getmək haqqında həbs-qətimkan tədbiri seçilmişdi.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

“Türkiyə güclü zəlzələlər dövrünə girdi...” - Tanınmışlar İstanbulu tərk edir

Seysmoloq: “İstanbulda zəlzələ olub, olacaq da, insanlar...”

“Türkiyə güclü zəlzələlər dövrünə qədəm qoyur”. Belə bir qorxunc qənaəti türkiyəli seysmoloq Naci Görür irəli sürüb.

“Minimum 7 ballıq zəlzələ olacaq və İstanbulda olan komanda ilə fəlakətin idarə edilməsi mümkün olmayacaq. Zəlzələyə hazırlıqlı olmaq lazımdır”, - o bildirib.

Seysmoloqa görə, İstanbulda dağıdıcı zəlzələlərin yüksək ehtimalı ilə bağlı səlahiyyətli şəxslərə dəfələrlə xəbərdarlıq edilib. Onun fikrincə, ehtimal olunan güclü zəlzələdə 100 minə yaxın ev dağıla bilər. Mütəxəssis bildirib ki, şəhərdə bir çox evlər potensial zəlzələlərə hazır deyil, ona görə də onlar böyük təhlükə altındadır. Bundan əlavə, o deyib ki, sakinlərin yeraltı təkanların qurbanı olmaması üçün İstanbulda zəlzələyə davamlı evlərin tikintisinə başlamaq lazımdır. “Əvvəlcə onların qayğısına qalaq, həyatı təhlükədə olan insanlar üçün evlər tikək”, - deyər alim çağırış edib.

Qeyd edək ki, *İstanbulla bağlı bu qəbil bədbin proqnozlar son vaxtlar artıb. Bəs seysmologiyada “güclü zəlzələlər dövrü” deyilən anlayış varmı, varsa, bu nə qədər zaman alacaq? İkinci yandan, “fəlakətin idarə edilməsi” nə demək?*

Yeri gəlmişkən, İstanbul Texniki Universitetinin Avrasiya Yer Elmləri İnstitutunun

əməkdaşı, geoloq Celal Şengör yaşadığı İstanbul şəhərini tərk edib. Onun köçməsinə səbəb baş verəcək Mərmərə zəlzələsindən özünü qorumaq olub. Bakıda olanda da Celal Şengör bu məsələyə toxunmuşdu: “Təəssüf ki, bizim hökumətlər buna qarşı tədbirlər görmədiyi üçün bu zəlzələ tam bir fəlakət olacaq”, - o, qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, belə bir zəlzələ baş verdiyi halda, ən azı bir milyon insan həyatını itirəcək.

Celal Şengör İstanbulu tərk edən yeganə tanınmış şəxs deyil. Aktyor Tolgahan Sayışmanla həyat yoldaşı və uşaqları da şəhəri tərk ediblər. Onlar Albaniyada dəbdəbəli villa alaraq ora köçüblər.

AMEA nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin baş direktoru Qurban Yetirmişli mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a dedi ki, neçə illərdir deyirlər ki, İstanbulda binalar sökülüb təzədən tikilməlidir, zəlzələ təhlükəsi var: “Bəli, İstanbulda zəlzələ olub, olacaq da. Çünki Mərmərə dənizindən oraya dərinlik qırılması ki var, bu hissə təhlükəlidir. Nə vaxt olacaq? Kim deyir bilir, desin də. Kəhrəmanmaraşda zəlzələ olanndan bu yana deyirlər İstanbulda güclü zəlzələ olacaq. 6 ay ərzində 20 milyonluq əhali harada gözləsin?! Təbii ki, hazır olmaq lazımdır. İşini ələ tutmalısın ki, risklər minimuma ensin. Binaların hamısı seysmikə qarşı davamlı olma-

lıdır. Hər bir bina yoxlanılmalıdır. Binaları tikdikdə maksimum dərəcədə baş verə biləcək zəlzələni nəzərə alıb layihələndirmək lazımdır.

Tutaq ki, buranın maqnitudası 7-dən artıqdır. 8, 9, 10 ballıq zəlzələ olsa, binalarda fəsadlar az olsun, insan tələfatı az olsun. Yoxsa kim deyir ki, orada zəlzələ olmayacaq. Zəlzələ bölgəsində zəlzələ olar da. Amma bunun dəqiq, qismüddətli proqnozu yoxdur. Nə vaxt olacağını demək mümkün deyil. Mən inkar etmirəm, seysmoloqların fikrini də dəstəkləyirəm. Türkiyədə bu günə kimi dəhşətli zəlzələlər olub. Türkiyə yüksək aktiv seysmik zonada yerləşir. Şərqi Anadolu, Şimali Anadolu qırılması ki var, belə tektonik

qırılmalar baş verir, o fəaldır. Gərək hazır olasan, işini ələ tutasan ki, peşmanlıq olmasın”.

Mərkəzin baş direktoru əlavə edib ki, ümumiyyətlə, İstanbulda qəzalı binalardan əhali köçürülməlidir: “Binalar bərpa olunmalıdır. Qəzalı vəziyyətdə olan binalarda əhalini saxlamaq təhlükəlidir. Biz Kəhrəmanmaraşda nə gördük. Orada keyfiyyətsiz binalar da var idi, keyfiyyətli tikilən binalar da. Ancaq hər bir binanın altı ayrıca öyrənilməmişdi. Biz Kəhrəmanmaraşda işlədik, lap episentrdə. Binalar arasında 7-8 metr məsafə var idi, biri çöküb, o birində isə kolonların arasında bağlamalar ki var, orada çatlar əmələ gəlmişdi. Bina çöküb, armaturlar çıxıb, kalonlar dağılıb. Amma yanındakı binaya heç nə olmayıb, çünki normativlərə uyğun möhkəm tikilib.

Bu nə deməkdir, dalğa gələndə o mühitdən keçib, layların məsaməliyi, nəmliyi, sululuğu, yatımı, mexaniki xüsusiyyətləri və sairə, bunlar hamısı, dalğa oradan keçəndə enerji buraxır, onlar heşəblənməlidir. Binalar layihələndirilən zaman yüklər he-

səblənməlidir. Texniki davamiyyəti gözləmək üçün bu normativləri, dediyim bu tələbləri yerinə yetirmək lazımdır”.

Qeyd edək ki, Türkiyədə ard-arda baş verən zəlzələlər dövlət qurumlarını hərəkətə keçirib. Ölkədə zəlzələ qanunu üzrə layihə işlərinə başlanılıb. Belə ki, Ekologiya, Şəhərsalma və İqlim Dəyişikliyi Nazirliyi yeni qanuna əsasən, İstanbul şəhərindəki tikililərin daha ciddi yoxlanılacağını açıqlayıb. Həmçinin nazirlikdən bildirilib ki, İstanbulda baş verə biləcək 7 bal gücündə zəlzələdə 600 min evin dağılacağı təxmin edilir. Bunun qarşısını almaq üçün isə bir sıra təxiresalınmaz tədbirlər görülməlidir: “Binalara bir-bir baxış keçiriləcək. Araşdırmalar aparılacaq, riskli tikililər, zərurət yaranarsa, söküləcək. Komandalar həmişə meydanda olacaq. Bir çox binaların altında mağaza və iş yerlərinin olması tikilinin uçma riskini artırdığına görə bu işə nəzarət artırılacaq. Torpaq xüsurları üzrə verilən rəy əsasən, bəzi ərazilərdə ti-kintiyə icazə verilməyəcək”.

□ **Afaq MİRAYIY,**
“Yeni Müsavat”

Daha bir global şirkət Azərbaycanın əsas neft mənbəyi olan "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağının işlənməsi layihəsindən çıxmağa hazırlaşır. Söhbət Norveçin enerji nəhəngi "Equinor" şirkətindən gedir.

Bloomberg Agentliyinin məlumatlı mənbəyə istinadən yaydığı məlumata görə, Norveç şirkəti Azərbaycandakı bütün aktivlərini satmaq niyyətindədir. Bu məqsədlə Equinor Jefferies Financial Group Inc. Şirkəti ilə alıcıların aktivlərə marağının qiymətləndirilməsi üzərində işləyir: "Mənbənin sözlərinə görə, aktivlərin dəyəri 1 milyard dollar ətrafında qiymətləndirilir".

Bloomberg "Equinor"-un layihədəki payına maraq göstərənler arasında SOCAR, ABŞ-nin ExxonMobil və Yaponiyanın Inpex şirkətlərinin adını çəkir. Agentliyin mənbələri bildiriblər ki, yaxın həftələrdə Norveç şirkətinin Azərbaycandakı aktivlərinin alışı üçün müraciətlərin alınması gözlənilir. Lakin bu müraciətlərin real razılaşma ilə nəticələnməsinə əminlik yoxdur.

Qeyd edək ki, Equinor (əvvəlki adı Statoil) Azərbaycanda 1994-cü ildən işləyir. Ölkənin ən böyük enerji layihəsi olan AÇG-də 7,27 faizlik paya sahibdir. Bundan başqa, şirkətin yataqdan hasil olunan nefti Türkiyənin Ceyhan limanına daşıyan Bakı-Tiflis-Ceyhan əsas ixrac boru kəmərinə 8,71 faiz payı var.

"Equinor" Azərbaycanın ən böyük qaz yatağı olan "Şahdəniz" layihəsində də paya sahib idi, həmçinin layihənin maliyyə operatorluğunu həyata keçirirdi. 2014-cü ildə "Statoil" neft-qaz şirkəti "Şahdəniz" layihəsindəki 15,5 faizlik iştirak payını Malayziyanın "Petrinas" şirkətinə satıb. "Statoil"-un rəsmi saytında açıqlanan məlumata görə, sazişin ümumi dəyəri 2,2 milyard ABŞ dolları təşkil edib. 2021-ci ildə isə Petronas "Şahdəniz"dəki payını bp, SOCAR və Rusiyanın "Lukoil" şirkətinə satıb.

"AÇG" və BTC layihələrindən əlavə, "Equinor" Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən "Qarabağ" yatağı, "Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara" perspektiv strukturlarının işlənməsi layihələrində iştirak edir. 2018-ci ilin may ayında "SOCAR Karabakh" və "Equinor" şirkətləri "Qarabağ" neft yatağının işlənməsinə dair Risk Xidməti Sazişi imzalamışdılar. Sazişə əsasən, şirkətlər bərabər paya malikdirlər. İkinci qiymətləndirmələrə görə, "Qarabağ"da 60 milyon tonndan yuxarı neft ehtiyatı var. 2020-ci ildə SOCAR və "Equinor" şirkəti Xəzər də-

Norveçin enerji nəhəngi Azərbaycandan gedir?

İlham Şaban: "Bu, gözlənilməz xəbər oldu"...

nizinin Azərbaycan sektorunda, Bakıdan 120 kilometr şərqdə, açıq dənizdə yerləşən "Qarabağ" yatağının kəşf olunduğunu təsdiq ediblər. Yataqdan hasilatın başlanması üçün işlərə başlanılıb.

"Equinor"-un Azərbaycandakı digər aktivləri "Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara" perspektiv strukturlarının işlənməsi layihəsindəki 50 faizlik payıdır. 31 may 2018-ci il tarixində SOCAR ilə "Equinor" şirkəti arasında Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda "Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara" perspektiv strukturlarının işlənməsi haqqında müqavilə imzalanıb. Layihələrin icrası üçün "Equinor" və SOCAR tərəfindən 50-50 bərabər əməliyyat şirkəti yaradılıb. Saziş iyunun 29-da Milli Məclisdə ratifikasiya edilib, iyulun 5-də isə qüvvəyə minib. 13 milyard kubmetr qaz və 17 milyon ton kondensat ehtiyatı ilə "Əşrəfi" yatağı 1999-cu ildə kəşf olunub.

Onu da bildirək ki, 2020-ci ildə "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağının işlənməsi layihəsini ABŞ-nin "Chevron" şirkəti də tərk edib. Həmin il Macarıstanın MOL şirkəti "Chevron"-la "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlar bloku və Bakı-Tiflis-Ceyhan (BTC) boru kəmərinə pay almaq üçün saziş imzalayıb. "MOL Group" "Chevron" şirkətinin

AÇG-dəki 9,57 faiz və BTC-dəki 8,9 faizlik payını almaq üçün müqavilə imzalayıb. Müqavilənin dəyəri 1,57 milyard ABŞ dolları təşkil edib.

Son illərdə ABŞ-nin ExxonMobil şirkəti də bir neçə dəfə AÇG-dəki 6,79 faizlik payını satmağa cəhd edib. Hətta 2020-ci ildə onun artıq potensial alıcı ilə razılaşdığına dair məlumat yayılıb. Lakin alqı-satqı baş tutmayıb.

Xatırladaq ki, AÇG-nin işlənməsinə dair 1994-cü ildə imzalanan müqavilə 30 illik müddəti əhatə edirdi. Bu müddət 2024-cü ildə baş çatmalı idi. Lakin 2017-ci ildə layihə iştirakçıları ilə Azərbaycan hökuməti arasında onun yenilənməsinə dair müqavilə imzalandı, layihənin müddəti 2050-ci ilədək uzadıldı. Hazırda layihədə pay bölgüsü belədir: BP - 30,37 faiz (operator), AzACG (SOCAR) - 25 faiz, MOL - 9,57 faiz, "Inpex" - 9,31 faiz, "Equinor" (keçmiş "Statoil") - 7,27 faiz, "ExxonMobil" - 6,79 faiz, TPAO - 5,73 faiz, "Itochu" - 3,65 faiz və "ONGC Videsh Ltd." (OVL) - 2,31 faiz.

Son illərdə AÇG-də hasilatın səviyyəsi sürətlə aşağı düşür. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2023-cü ilin birinci yarısında Azərbaycanda 15, 2 milyon ton neft hasil olunub ki, bu da əvvəlki ilə müqayisədə 7,7 faiz azdır. SOCAR üzrə neft (konden-

satla birlikdə) hasilat 3,9 milyon ton təşkil edib ki, bu da əvvəlki ilin göstəricisinə bərabərdir. Yəni altı aydakı azalma sırf "Azəri-Çıraq-Günəşli"də qeydə alınıb. Layihənin operatoru bp şirkətinin yaydığı məlumatdan aydın olur ki, 2023-cü ilin birinci yarısında "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlar blokunda hasilatın ümumi həcmi ötən ilin analoji dövründəki gündəlik 424 min barellə müqayisədə gündə orta hesabla 375 min barel olub. Bu isə o deməkdir ki, AÇG-də hasilat illik hesablamada 11,6 faiz azalıb: "2023-cü ilin birinci yarısında AÇG-dən ümumi hasilat - Çıraq (23 000), Mərkəzi Azəri (98 000), Qərbi Azəri (91 000), Şərqi Azəri (61 000), Dərin-sulu Günəşli (67 000) və Qərbi Çıraq (35 000) platformalarından birlikdə - gündə orta hesabla 375 000 barel və ya ümumilikdə təxminən 68 milyon barel və ya 9 milyon ton olub".

Hazırda yataqda hasilatın azalmasının qarşısını almaq, onu stabil həddə saxlamaq üçün "Azəri Mərkəzi Şərqi" (ACE) platforması inşa olunur. BP-nin hasilat və əməliyyatlar üzrə icraçı vitse-prezidenti Qordon Birrellin dediyinə görə, tikilən "Azəri Mərkəzi Şərqi" platforması sayəsində BP "Azəri-Çıraq-Günəşli" neft-qaz yataqları blokunda neft hasilatının stabilizəməsinə hə-

dəfləyir. Onun fikrincə, növbəti bir neçə il ərzində AÇG-də neft hasilatı kifayət qədər stabil səviyyədə olacaq, lakin müəyyən azalma da müşahidə oluna bilər.

Yeni platformada ilk neftin çıxarılması gələn ilin əvvəlində gözlənilir. 6 milyard dollarlıq ACE layihəsi Xəzər dənizində nəhəng AÇG yatağının işlənməsinin növbəti mərhələsidir. Layihəyə yeni dəniz platforması və gündəlik 100 000 barelədək hasilat gücündə digər qurğular daxildir. Layihənin istismar müddəti ərzində ümumilikdə 300 milyon barelədək neft hasil olunacağı proqnozlaşdırılır. Maraqlıdır, "Equinor" Azərbaycandakı aktivlərini niyə satmaq qərarına gəlib? Burada əsas aktiv olan AÇG-də hasilatın azalması nə qədər rol oynayır?

Sualları cavablandıran enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şabanın "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, indiyədək "Equinor"-un "Qarabağ" yatağındakı işlənmə layihəsində fəaliyyətini davam etdirməyəcəyinə dair bir neçə dəfə məlumat yayılıb: "Düzü, "Equinor"-un Azərbaycandakı layihələrdən çıxacağına dair xəbərlər yenilik sayılmaz. Xüsusilə də bu ilin aprelindən belə tip xəbərlər tez-tez döviyyəyə buraxılır. Şirkətin bundan sonra "Qarabağ" yatağının işlənməsində iştirak edə bilməyəcəyi deyilirdi. "Equ-

inor" bildiyiniz kimi, dövlət şirkətidir. Norveç hökumətinin qərarı ilə şirkət yeni neft yatağının işlənməsinə sərmayə yatırmmamalıdır. Lakin Bloombergin yazdığı gözlənilməzdir. Belə çıxır ki, 29 illik fəaliyyətdən sonra Norveç şirkəti Azərbaycanı tamamilə tərk edir".

Ekspertə görə, "Equinor"-un aktivlərini neçəyə satması əsas deyil: "Bizim üçün fərqi yoxdur, "Equinor" payını neçəyə satır. Əsas odur ki, o payı layihənin yaratdığı maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirməyə qadir olan bir şirkət alsın. Layihələrin irəliləməsi baxımından bizim üçün maraqlı olan yeganə amil budur. Xatırlayırsınızsa, pandemiya əvvəl ABŞ-nin Chevron və ExxonMobil şirkətləri də AÇG və BTC-dəki paylarını satmaq istədilər. Chevron satdı, amma səhmlərin satışından 2 milyard dollar qazanmaq istədiyini elan edən ExxonMobil alıcı tapamırdı. İndi də bizim üçün əsas məsələ müqavilə öhdəliklərinə əməl etmək qabiliyyətində olan şirkətlə işləməkdir".

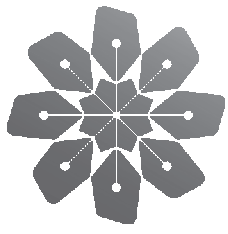
Məlumat üçün bildirək ki, "Equinor" şirkətinin xalis mənfəəti 2023-cü ilin ikinci rübündə ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 3,7 dəfə azalaraq 6,762 milyard dollardan 1,829 milyard dollara düşüb. Analitiklər orta hesabla şirkətin gəlirinin 2,21 milyard dollara düşəcəyini proqnozlaşdırmışdılar.

Equinorun dürüstləşdirilmiş gəliri bu ilin ikinci rübündə ötən ilki 17,566 milyard dollardan 7,543 milyard dollara düşüb. Şirkətin özünün konsensus-proqnozunda bu göstərici 7,64 milyard dollar idi.

İkinci rübə şirkətin gəliri illik ifadədə 37 faiz azalaraq 22,87 milyard dollar təşkil edib. Hasilatı isə ötən ilki gündəlik 1,984 milyon barel neft ekvivalentindən 1,994 min barelə yüksəlib. Lakin enerjidaşıyıcılarının orta satış qiymətinin 34 faiz azalması şirkətin gəlirlərində də kəskin düşməyə səbəb olub.

Equinor son illərdə bərpa olunan enerji layihələrinə ən çox investisiya yatırılan enerji şirkətlərindən birinə çevrilib.

□ Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması

Xəbər verdiyimiz kimi, bir neçə gün öncə xarici diplomların tanınması qaydaları təsdiqləndi. Elm və Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şuranın üzvü İlqar Orucov bildirib ki, yeni qaydalarda əsas məqamlardan biri də xaricdə ali təhsil üzrə ixtisasların tanınmasında iki formanın müəyyənəlməsidir. Onlardan biri akademik, digəri isə peşə tanınmasıdır. Xarici diplom sahiblərinə Azərbaycanda işləmək və təhsilini davam etdirmək hüququ verilib.

Xatırladaq ki, xaricdə təhsil alanların diplomlarının tanınması ilə bağlı ötən iyul ayı üzrə 1134 müraciətinin 874-ü barədə müsbət qərar verilərək müvafiq şəhadətnamələr təqdim edilib, 260 nəfərin müraciəti isə mənfə qərarla yekunlaşıb. Tədris yükünü mənimsəmək üçün təhsil aldığı ölkənin ərazisində kifayət qədər olmaması səbəbi ilə 234, dövlət nümunəli olmayan diplom səbəbi ilə 7, akkreditasiyasız ali təhsil müəssisəsi səbəbi ilə 7 nəfərin müraciəti mənfə qərarla yekunlaşıb.

Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyi (TKTA) diplomların tanınmaması səbəblərini bu cür sadalayır:

- Əyani və qiymətdən başqa tədris forması;
- Tədris dili və öyrədilən bilgilərin azlığı;
- Saxta sənəd, yaxud tədrisi bitirdiyini təsdiqləyən sənədin fərqli formatı;
- Dərstdə iştirak azlığı;
- Natamam təhsil.

Qeyd edək ki, TKTA 2022-ci ildə 627, 2021-ci ildə isə 381 xarici

rici diplomunu tanınamışdı.

Bəzi iddialara görə, xarici diplomların tanınmasında yarıdılan çətinliklər sünidir, tələbələr ölkədə qalıb, yerli universitetləri seçməsinə hesablanıb.

Bəs tələbələrimiz daha çox hansı səbəbdən xarici universitetlərə üz tutur?

Mütəxəssislər qeyd edir ki, gənclərin xarici universitetlərə üz tutmasının bir neçə səbəbi var. İlk səbəblərdən biri budur ki, bir çoxları ölkədə keçirilən qəbul imtahanlarında yetərli bal toplaya bilmir, bu zaman daha rahat, attestatla girə biləcəyi xarici universitetlərə üz tutur. Bir qisim yerli universitetlərin təhsil səviyyəsi ilə qane olmadıqlarından, xarici ölkələrdəki universitetlərə üstünlük verir.

Digər qisim isə dövlətlərarası proqramlar sayəsində xaricdəki universitetlərdə təhsil alır. Bununla bağlı Qoşulmama Hərəkatı, Türkiyə Bursları, Macarıstanda Qarşılıqlı Əlaqə proqramları var.

Mütəxəssislərin fikrincə, daha çox yerli universitetlərdə

Elm, təhsil

YENİ ÜSAVAT
N 147 (8283) 23 avqust 2023

Tələbələr ona görə xarici universitetlərə üz tutur ki...

Təhsil eksperti səbəblərdən danışib təkliflərini verdi

mi tədqiqatlar çox zəif şəkildədir, innovasiyalar yoxdur, hansı ki, rəqabət qabiliyyəti bu cür amillərlə formalaşır. Universitetlərin özləri pul qazana bilmir, çünki potensialı yoxdur, inkişaf çox zəif gedir. Vaxtilə universitetdə işləyən müəllim-professor heyətinin inkişafına, onların mütəmadi olaraq təlimlər keçməsinə, xaricdə keçirilən konfranslara gətməsinə, oradan alimlər dəvət olunmasına pullar ayrılmağına görə universitetlərimiz inkişafdan qalır. Ona görə də xaricdən də universitetlərimizə tələbə az gəlir.

Təkcə Türkiyədə təqribən 35 min azərbaycanlı tələbə təhsil alır. Həmçinin bir o qədər də digər ölkələrdə tələbələrimizin olduğunu nəzərə alsaq deyə bilərik ki, xaricdə ümumi olaraq 60-70 min vətəndaşımız təhsil alır. Amma bizim universitetlərdə cəmi 5-6 min tələbə təhsil alır. Onlar da ona görə gəlmir ki, kadr kimi formalaşsınlar, əsasən ona görə gəlirlər ki, adları universitetdə getsin, özləri isə haradasa işləsinlər, biznes fəaliyyəti ilə məşğul olsunlar. Yeni universitetlərimizin rəqabət qabiliyyəti olmadığına görə ölkədən xaricə tələbə axını gedir, amma ölkəmə tələbə axını gəlmir. Bunun üçün universitetlərimizlə bağlı yeni layihələr, proqramlar hazırlanmalıdır".

ya təhsil standartlarına cavab verə bilmədiyi üçün tələbələr xaricə axın edir. Yəni maddi imkan olan tələbələrin böyük əksəriyyəti çalışır ki, xaricə təhsil alsın.

Bir müddət bundan əvvəl nazir Emin Əmrullayev də mətbuatla açıqlamasında bildirmişdi ki, qarşıdakı illərdə belə yerli ali məktəblərin top universitetlər siyahısına düşməsi mümkün deyil: "Ona görə ki, bizim universitetlərdə spesifik sahəyə yönəlik təhsil verilir. Bu gün top reyting cədvəlinə düşən universitetin mütləq qaydada tibb, təbiət

elmləri sahəsinə aid fakültələri olmalıdır. Bu olmadan top 500-lük siyahıya düşmək o qədər də real deyil. Bu, 2026-cı ilə qədər nəzəri mümkün olsa da, praktiki mümkün deyil".

Nazirin sözlərinə görə, buna səbəb universitetlərin universal olmaması, əsasən dar profilili olması ilə əlaqədardır.

Mütəxəssislər də qeyd edir ki, yerli universitetlərin nüfuzunun, təhsil səviyyəsinin artması üçün universitetlərin hazırlığı apanılmalı, yeni proqramlar, layihələr həyata keçirilməlidir. Belə olduğu halda

tələbələr xaricə deyil, yerli universitetlərə üz tutmuş olar.

Mövzu ilə bağlı **təhsil eksperti İlham Əhmədov** "Yeni Müsavat"a danışdı: "Ümumiyyətlə, Azərbaycan universitetləri rəqabət qabiliyyətli deyil. Ona görə ki, maliyyələşmə azdır, universitetlərimiz 30 il ərzində çox cüzi şəkildə maliyyələşib. Bu maliyyələşmə ilə universitetlərimiz indiki səviyyədə ola bilərdi. Beləliklə, universitetlərimizə güclü maliyyə və güclü nəzarət lazımdır ki, ayrılan pullar təyinatı üzrə xərclənsin. Həmçinin universitetlərdə el-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlidə GƏRAY

AzQAC-dan mühüm bəyanat: humanitar yükün ermənilərə çatdırılmasına dəstək verməyə hazırıq

"Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti (AzQAC) 1920-ci ildən etibarən 100 ildən artıq bir müddətdə, Beynəlxalq Qızıl Xaç və Qızıl Aypara Hərəkatının tərkib hissəsi olaraq, Beynəlxalq Hərəkatın 7 fundamental prinsipini, xüsusilə "bitərəflilik", "qərəzsizlik", "vahidlik" prinsiplərini rəhbər tutaraq, həm sülh dövründə, həm hərbi münaqişələr şəraitində, eyni zamanda fəvqəladə hallar zamanı dini etiqadından, milli mənsəbiyyətindən, irqindən, siyasi baxışlarından asılı olmayaraq, insanlar arasında fərq qoymadan müharibə qurbanlarına, məcburi köçkün və qaçqınlara, minadan zərərçəkmişlərə və digər ehtiyacılı insanlara zəruri humanitar yardımlar göstərir".

Musavat.com xəbər verir ki, bu məlumat Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin Bəyanatında öz əksini tapıb.

Bildirilir ki, AzQAC istər Birinci Qarabağ savaşı dövründə, istər Vətən müharibəsi zamanı, istərsə də COVID-19 pandemiyası dövründə Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi və Beynəlxalq Qızıl Xaç və Qızıl Aypara Cəmiyyətləri Federasiyası ilə sıx əməkdaşlıq çərçivəsində zərərçəkmiş şəxslərə müvafiq humanitar yardımlar göstərmişdir.

"30 illik fəaliyyətləri dövründə hər iki beynəlxalq qurum res-

publikada humanitar sahədə kifayət qədər müxtəlif layihələr həyata keçiriblər. Təəssüflər olsun ki, son zamanlar Azərbaycan Respublikasının Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərin humanitar ehtiyacları mövzusu ətrafında bir qərəzli kampaniyanın aparılmasının şahidi oluruq. Bunu nəzərə alaraq Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti bəyan edir:

Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına; "Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 3.0.1; 3.0.8; 3.0.9 maddələrinə; "Qızıl Xaç və Qızıl Aypara Emblemlərindən is-

tifadə və onların müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 6; 9; 15 maddələrinə; Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin Nizamnaməsinə; Beynəlxalq Hərəkatın "vahidlik" prinsipinə; Beynəlxalq Federasiyanın Konstitusiyasına və mandatına uyğun olaraq, əməkdaşlarının və könüllülərinin köməyi ilə Ağdam-Xankəndi yolu ilə zəruri ərzaq, tibbi ləvazimat, dərman preparatları, geyim və s. ilə təchiz olunmuş istənilən humanitar yükün erməni sakinlərə çatdırılmasına dəstək verməyə hazırdır.

Bələ ki, bu humanitar missiyanı həyata keçirmək həm milli qanunvericiliyin, həm də Ce-

nevre konvensiyaları və ona edilmiş əlavələrin, həmçinin 1997-ci ildə qəbul edilmiş Sevilə Razılaşmasına 2022-ci ildə edilmiş müvafiq dəyişikliyin tələblərinə tam uyğundur. Həmin dəyişikliyə əsasən, humanitar yardımların həyata keçirilməsində aparıcı rol milli cəmiyyətlərə verilir. Bu humanitar missiyanın həyata keçirilməsi üçün, milli cəmiyyət olaraq, Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin bütün potensialı səfərbər olunmuşdur.

Bu Bəyanat Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin İdarəetmə Şurasının 21 avqust 2023-cü il tarixli geniş iclasında qəbul olunub".

Azərbaycanda ən çox kasıb bu yerlərdə yaşayır

2022-ci ilin yekunlarına əsasən, Azərbaycanda yoxsulluq səviyyəsi 5,9 faizdən 5,5 faizə düşüb.

Sfera.az Dövlət Statistika Komitəsinə istinadən xəbər verir ki, ötən il yoxsulluq həddi isə 204,7 manatdan 229,6 manata yüksəlib.

2022-ci ildə Azərbaycanda əhalinin orta sayının 10,095 milyon nəfər olduğunu nəzərə alsaq, məlum olur ki, ötən il əhalinin 555 min nəfərdən bir qədər çoxu yoxsul olub.

2021-ci ildə yoxsul əhalinin sayı 590 mindən çox idi.

Son illərdə ən yüksək yoxsulluq səviyyəsi 2020-ci ildə qeydə alınmışdı. Həmin tarixdə əhalinin 6,2 faizi yoxsul vəziyyətində idi. Ölkəmizdə ən aşağı yoxsulluq səviyyəsi isə 2019-cu ildə qeydə alınıb. 2019-cu ildə əhalinin 4,8 faizi yoxsul olub.

2022-ci ildə baş verən mühüm dəyişikliklərdən biri qadınlar arasında yoxsulluğun kişilərə nisbətən daha sürətlə azalmasıdır. Əvvəlki illərdə qadınlar arasında yoxsulluq səviyyəsi kişilərlə müqayisədə daha yüksək olurdu. Amma 2022-ci ildə vəziyyət dəyişib. Ötən ilin nəticələrinə əsasən, kişilər arasında yoxsulluq səviyyəsi 5,9 faizdən 5,6 faizə, qadınlar arasında 6 faizdən 5,1 faizə geriləyib.

Ölkəmizdə ən yüksək yoxsulluq səviyyəsi isə kənd yerlərindədir. Kənd yerlərində son 3 ildə yoxsulluq səviyyəsi yüksəlib. 2020-ci ildə kənd yerlərində yoxsulluq 5,2 faizdən 7,3 faizə yüksəlib. Növbəti illərdə artım davam edib və 2021-ci ildə 7,8 faizə, 2022-ci ildə 8,6 faizə çatıb.

Şəhər yerlərində isə yoxsulluq səviyyəsi 5,3 faizdən 2,9 faizə düşüb.

Sabah, avqustun 24-də Rusiyanın Ukraynaya hərbi təcavüzünün 18-ci ayı (ilyarım) tamamlana-caq. Təəssüf ki, bu ədalət-siz müharibənin sonu, hələ ki, görünmür. Çünki Moskva yeni-yeni ərazilər işğal etmək niyyətindən əl çəkməyib.

Bu arada ABŞ-nin nüfuzlu "Wall Street Journal" qəzeti yazıb ki, Qərb Ukrayna ilə bağlı sülh sazişləri variantları üzərində işləyir, lakin onların şərtləri nə Moskvanın, nə də Kiyevin maraqları ilə üst-üstə düşür. "Bəzi Qərb rəsmiləri müharibəni bitirmək üçün möhtəşəm anlaşıma layihələri hazırlayır, lakin onlar həm Kiyevin, həm də Moskvanın hədəflərinə uyğun gəlmir", - deyər nəşr vurğulayıb.

Qəzet hesab edir ki, Ukraynanın əsas məqsədi "ərazi bütövlüyünü bərpa etmək" olsa da, əsas müttəfiqlərin məhdud dəstəyi səbəbindən bu, uzaq perspektivdir. "Onlar ciddi şəkildə lüzumsuz xərclərdən ehtiyat edir və hər cür riskdən qaçmaq istəyirlər. Söhbət, məsələn, Kiyevin ABŞ və Almaniya kimi "qeyri-müəyyən" tərəfdaşlarından gedir", - qəzet qeyd edib.

"The New York Times" isə öz mənbəyinə istinadən yazıb ki, ABŞ Müdafiə Nazirliyi qışda Ukraynanın silah ehtiyatlarını artırmağı gözləyir və hərbi əməliyyatların "sakitləşəcəyinə" ümid edir. Nəşrin məlumatına görə, ABŞ-nin müdafiə departamenti hərbi əməliyyatların intensivliyini azaltmağa ümid edərək sursat istehsalını artırmaq və Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin ehtiyaclarını dəstəkləmək niyyətindədir.

Ukraynanın yay əks-hücümünün cəmi bir neçə aydır davam etməsinə baxmayaraq, müdafiə rəsmiləri artıq döyüşdə potensialı sakitliyin mümkün olduğu qışı gözləyirlər. Eyni zamanda ABŞ rəsmiləri təsdiqləyiblər ki, Ukraynanın əks-hücümünün uğuru Qərbin Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin artilleriya mərmilərinə olan ehtiyaclarını ödəmək qabiliyyətindən asılıdır.

Qərb nəşrlərinin yazdıqlarında həqiqət payı nə qədərdir? "Sülh anlaşması Kiyevi də, Moskvanı da qane etməyəcək" nə demək? ABŞ-ni qane edəcək sülh variantı necə təsəvvür edilir?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov hesab edir ki, Qərb Rusiya ilə bağlı Ukrayna üzərindən ikinci planını həyata keçirir: "Qərb üçün bu müharibədə Ukrayna torpaqlarını işğaldan azad etməkdən daha ciddi hədəf böyük ərazisi, tükənməz enerji və digər mühüm təbii resursları olan, lakin bu qədər potensialdan düzgün istifadə edib normal cəmiyyət qura bilməyən, əvəzində əlindəki nüvə silahı ilə bütün dünyanı təhdid edən Rusiyanı çökdürməkdir. Qərbin Rusiyaya qarşı böyük planının birinci mərhələsinin əsas hədəfi vaxtilə Rusiyanın yaratdığı və 70 il başında dayandığı Sovetlər İttifaqını çökdürmək idi. Qərb

Qərb nəşrindən sensasiya: ABŞ sülh layihəsi hazırlayır - Nə Kiyev razı qalacaq, nə də Moskva...

Fikrət Yusifov: "Qərb bu müharibənin daha ilyarım uzanmasına gedəcək"

Əli Orucov: "Tərəflər arasında ilkin razılaşmaların vaxtı o qədər də çox çəkməyəcək"

bu planı 90-cı illərin əvvəllərində uğurla reallaşdırdı. İndi onun əsas məqsədi bu planın ikinci mərhələsinə də uğurla başa çatdırmaqdır. Bir il 6 aydır ki, davam edən müharibə çox mətləblərə aydınlıq gətirdi. Ukraynanı bir neçə günə işğal edəcəyini bəyan edən rus ordusu artıq 18 aydır ki, bir-birinin ardınca ağır məğlubiyyətlər almaqdadır. Bu müharibədə Rusiyanın ən böyük məğlubiyyəti onun "qüdrətli ordusu" haqqında on illərdir dünyada yaradılmış mifin darmadağın edilməsi oldu. Düzdür, Rusiya ordusu "döyüş qabiliyyətini" bundan öncə çəçən müharibəsində ortaya qoymuşdu. Lakin həmin müharibə bu ordunun qüdrətli olması mifini tam sındıra bilməmişdi. Ukrayna ordusu isə bu işi tamamladı. Qərbin bəzi mətbuat orqanlarının nə yazmasından və bəzi ekspertlərin nə deməsindən asılı olmayaraq, bu müharibə Ukraynanın tam qələbəsinə qədər davam edəcək. Unutmayaq ki, Qərb artıq bu müharibəyə 100 milyard dollardan çox vəsait xərcləyib. Kimə inanırıq ki, bu qədər xərcdən sonra Qərb başladığı işi yarımçıq saxlayacaq?"

Sabiq nazir Qərb dünyasının bu savaşın uzanmasında maraqlı olmasına da toxundu: "Bu gün Ukrayna ordusunun yay ayları üçün nəzərdə tutulmuş əks hücumu davam edir. Nəticələr öncədən planlaşdırılan kimi olmasa da, ordu hər gün uğur qazanaraq irəliləyir. Qərb bu müharibənin daha ilyarım uzanmasına gedəcək. İndi onun əsas planı qış aylarında Ukrayna ordusunu silah-sursat ehtiyatlarını yüksək səviyyədə təmin etməkdən ibarət olacaq. Görünən budur ki, Qərbə həm də növbəti il qe-

dər Ukrayna hərbiçilərinin yüksək hazırlıq keçməsi və ordunu zəruri olan bütün silah-sursatla təmin etmək üçün zaman lazımdır. Bu strategiya tam başadüşüldür.

Qərb bütün bunlarla yanaşı, qarşıdakı dövrdə mövcud sanksiya siyahısını genişləndirməklə Rusiya iqtisadiyyatının və onun maliyyə sisteminin tam çökməsini təmin edəcək bütün addımları atmağı nəzərdə tutur. Bu günə qədər tətbiq olunan sanksiyalarla böyük nəticələr əldə olunub. İndi Rusiyada makroiqtisadi durum acınacaqlı bir vəziyyətdədir. Ukrayna qarşı işğalçı müharibə başlayandan hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən Rusiya ərazisindən xaricə 250 milyard dollar vəsait çıxarılıb, Rusiyanın Qərb banklarında 300 milyard dollar vəsaitləri dondurulub, neft və qaz ixracına tətbiq edilən sanksiyalar səbəbindən Rusiya hər gün 1,5 milyard dollar vəsait itirir (bir ildə bu 550 milyard dollara yaxın vəsait deməkdir), bazar və marketlərdə bütün məhsulların qiymətləri kosmik sürətlə artır, rus rublu artıq ölü bir valyutaya çevrilir və s. Baxın, Qərb həm də bu proseslərin gedişatını yetərincə qiymətləndirərək hərəkət edir. Ola bilər ki, bu gedişlə bir ildən sonra Rusiyanın içərisində Qərbin düşündüyü proseslər baş versin və bununla da onun Rusiya ilə bağlı planının ikinci mərhələsi də başa çatmış olsun..."

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov bu gedişlə müharibə tərəfləri arasında ilkin razılaşmaların əldə olunacağını proqnozlaşdırır: "Qərb Ukrayna-Rusiya müharibəsində ilkin hədəflərinə çatmış kimi görünür. Yeni Rusiyanı zəiflətmək, hərbi-si-

yasi qüdrətini sarsıtmaq üzrədir. Həm də onu dünyanın yenidən bölüşdürülməsi və çoxqütblü dünya siyasətinə nail olmaq iddiasından əl çəkməyə məcbur etdi. Bu gün Rusiya artıq Qərbə dünyanın siyasi coğrafiyası uğrunda gedən mübarizədə ciddi və təsirli rəqəbat apara bilmir. Mövqelərini isə ardıcıl olaraq əldən verməkdədir. Hətta ənənəvi təsir və nüfuz dairəsində olan regionlar da zəifləyərək mövqelərini itirməkdədir.

Misal üçün, Cənubi Qafqaza artıq kənar oyunçular fəal can atırlar ki, Moskvanı sıxışdırıb çıxarsınlar. Qərb Rusiyanı Ukraynada bir qədər də ləngitməkdə, daha çox itkiləri artmasında və düşmənciliyin dərinləşdirilməsində maraqlıdır. Odur ki, müttəfiqi olan Kiyevə dəstəyini bəzən vaxtında vermir, bəzən Kiyevin tələblərini qulaqardına vurur. Bu isə Ukraynada hər iki tərəfin itkilərini daha da artırır. Ukrayna uzun müddətdir ki, qərbli müttəfiqlərindən hücum silahları, xüsusən hava məkanındakı ciddi boşluqları doldurmaq üçün təyyarələr istəyirdi. Lakin ABŞ və müttəfiqləri müxtəlif bəhanələrlə təyyarələri Ukraynaya verməyə tələsmirdi. Nəhayətdə, Niderland 42 ədəd F-16 təyyarələrini verəcəyini bəyan etdi. Danimarka və digər NATO ölkələri də hava qüvvələrinin möhkəmləndirilməsi üçün Ukraynaya F-16-lar göndərəcək niyyətlərini ortaya qoydular.

Lakin Qərb bununla belə düşünür ki, zəifləmiş Rusiya və bərpad vəziyyətə düşmüş Ukrayna ilə özləri üçün daha əlverişli bazarlıq etmək zamanıdır. Qərb üçün Ukraynanın ərazi bütövlüyü vacib əhəmiyyət kəsb etmir. Qərbin öz maraqları var. Rusiya ilə UK-

raynanın ərazi güzəştə barədə fikirlər ilkin olaraq Fransadan gəldi, ardınca Almaniya da təxmini eyni yanaşma sergilədi. Lakin bu, Ukraynanı çox əsəbləşdirdiyindən və sərt təpkinsini çəkəndən sonra təkliflərə korrekte etməli oldular. Qərb fikirləşir ki, zəifləmiş Rusiyadan Çin istifadə edincə özləri bəhrələnsin, istediklərini dikte etsinlər. Doğrudur, sözügedən barışıq müqaviləsi layihəsi haqqında təfəssilatlı məlumatlar yoxdur. Amma bunun olma ehtimalı gözləniləndir. Çünki müharibə sonuzadək davam edən deyil və hər iki tərəfin potensialı belə bahalı, böyük xərc aparan silahlı toqquşmaya kifayət etməyə bilər.

Digər tərəfdən, Qərb Rusiyanı çökdürməyə çalışarkən Çin kimi daha təhlükəli

bir rəqibini getdikcə gücləndirmiş olur. Ukrayna Krimı qaytarmağı hədəfləyir, Rusiya isə onu öz ərazisi hesab edir. Demək, qarşılıqlı güzəşt əsasən Krim üzərində olacaq. Kompromissiz və gülləyə korrekte etməli deyil. Ukraynaya da Qərbin verdiyi silahlar havayı deyil. Kiyev də maraqlıdır ki, müharibə tez bir zamanda bitsin. Məncə, maksimalist mövqe Ukrayna üçün də sərfəli deyil. 18 ay dünyanın ikinci ən qüdrətli ordusu ilə qeyri-bərabər şəraitdə müharibə aparmaq, əlbəttə, çox çətinidir. Ona görə də hesab edirəm ki, tərəflər arasında ilkin razılaşmaların vaxtı o qədər də çox çəkməyəcək".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

"Azərbaycan Ordusu bu hədəfləri məhv edəcək" - Hərbi ekspert

"Son vaxtlar Ermənistan tərəfinin təxribatları davamlı şəkildə başlanıb. Azərbaycan-Ermənistan şərti sərhədində erməni tərəfinin ardıcıl təxribatları, bölmələrimizin mövqelərinə qarşı günün müxtəlif saatlarında atəş açılması tamam başqa mətləblərdən xəbər verir. Eyni zamanda rus sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarət zonasında hələ də qalmış erməni silahları tərəfindən təxribatlar günbəgün artır. Separatçıların tör-töküntüləri Azərbaycan Ordusu ilə üzbəüz mövqelərdə özləri üçün daimi müşahidə məntəqələri yaratmağa çalışır. Sözsüz ki, Azərbaycan Ordusu tərəfindən bunların qarşısı alınır. Həmçinin qarşı tərəfin bütün hərəkətləri dəqiqliklə izlənilir, analiz edilir və adekvat tədbirlər görülür".

Bunu Teleqraf.com-a hərbi ekspert, polkovnik Şair Rəhmətdinov deyib.

O qeyd edib ki, 44 günlük müharibədən öncə də erməni tərəfi bu kimi təxribatlardan əl çəkmirdi: "Görünür, növbəti dəfə daha ağır bir zərbə almaq istəyirlər. Belə olmasaydı, qalib Azərbaycan Ordusu qarşısında özlərini yenidən başqa cür aparmazdılar. İl Qarabağ müharibəsindən sonra da Ordumuz onların təxribatlarına sarsıdıcı cavab verir. Sadəcə olaraq, erməni tərəfi bunlardan dərs çıxarmaqda çətinlik çəkir. Bu da nəticədə onların daha böyük zərblər almasına yol açır".

Polkovnik hesab edir ki, Azərbaycan tərəfi Ermənistanın 10 noyabr 2020-ci ildə əldə edilmiş üçtərəfli razılaşmaya riayət etməsinə tələb edir: "Sadəcə olaraq, özünün işğalçı və təxribatçı mahiyyətindən xilas ola bilməyən erməni tərəfi bu məsələdə pozucu mövqedən çıxış edir. Həmçinin illərdir özləri haqqında miflər uydurmuş erməni toplumu məğlubiyyəti qəbul etmək istəmir. Revansizm və digər meyillərə yönəlir".

Hərbi ekspert son günlər Qarabağda olan separatçılar tərəfindən Azərbaycanın hava məkanına qarşı edilən təxribatlara da münasibət bildirib: "Rus sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi ərazilərdən Azərbaycanın hava məkanından istifadə edən mülki təyyarələrə qarşı radiomənalı təxribatçı növbəti təhlükəli təxribat cəhdidir. Sözsüz ki, bu təxribatların yeri barəsində dəqiq bilgiler var. Ona görə də buna son qoyulmasa, həmin nöqtələrin məhv edilməsi qaçılmaz olacaq. Bu, tam beynəlxalq hüquqa uyğun bir addımdır. Çünki mülki təyyarələrin uçuşu beynəlxalq qaydalarla təmin edilir. Ona görə də Azərbaycanın tam haqqı çatır ki, həmin legitim hərbi hədəfləri məhv etsin".

Yeni dərslərin başlanmasına 3 həftə qaldı. Valideynlər indidən məktəbli forması məsələsini həll etməyə çalışırlar. Məlum olduğu kimi, ötən illərlə müqayisədə bu il məktəbli formaları ilə bağlı dəyişikliklər var ki, bu da bəzi valideynlərdə çətinlik yaradıb.

Qeyd edək ki, sentyabrın 15-dən orta məktəblərdə yeni məktəbli formasının tətbiqi gerçəkləşəcək. "Dövlət ümumi təhsil müəssisəsi təhsilalanlarının geyim formalarının təsvirlərinin təsdiq edilməsi haqqında" qərara əsasən, orta məktəblər üçün yeni geyim formaları təsdiq edilib. Həmin qərarda məktəblər tərəfindən 4 cür geyim formasından birinin seçilməsi nəzərdə tutulur və valideynlər övladlarının təhsil aldığı məktəbdən bu barədə ətraflı məlumat əldə edə bilərlər.

Bakıda məktəbli formasının istehsalı ilə məşğul olan Bakı Tikış Evinin (BTE) "Yeni Müsavat" a açıqlamada bildirdi ki, yeni tədris ili üçün 300 min məktəbli forması istehsal olunacaq. Oğlanlar üçün şalvar - rəngli (tünd-göy, tünd-boz, qəhvəyi-yaşıl (xaki), tünd-qəhvəyi) yun və poliestər qarışıqlı (yun 60%, poliestər 40%) iplikdən toxunulmuş parçadan düzünə və manjetsiz tikilir.

Qızlar üçün ətek - rəngli (tünd-göy, tünd-boz, qəhvəyi-yaşıl (xaki), açıq-qəhvəyi) yun və poliestər qarışıqlı (yun 60%, poliestər 40%) iplikdən toxunulmuş parçadan çoxsaylı şaquli qırqınlı, yarımdaire klyos və ya trapesiyaşəkilli tikilir.

Qızlar üçün şalvar - rəngli (tünd-göy, tünd-boz, qəhvəyi-yaşıl (xaki), tünd-qəhvəyi) yun və poliestər qarışıqlı (yun 60%, 4 poliestər 40%) iplikdən toxunulmuş parçadan düzünə və manjetsiz tikilir.

Qısaqol köynək - rəngli (ağ, mavi, bej) və pambıq iplik tərkibli (karde və ya penye) parçadan (100% pambıq) polo tipli tikilir.

Uzunqol köynək - rəngli (ağ, mavi, bej) və pambıq iplik tərkibli (karde və ya penye), (100% pambıq) orta qalın toxunma parçadan tikilir.

Önü bağlanılan cibli jaket - rəngli (göy, boz, yaşıl, qəhvəyi-yaşıl (xaki) yarımyun (yun 50%, akril 50%) tərkibli qalın toxunma parçadan tikilir.

Təhsilalanların geyimi qış və yay formalarından ibarətdir (rənglər dəyişə bilər).

Artıq məktəbli geyimlərinin qiyməti də müəyyənləşib və satışa çıxarılıb. Qiymətlərə gəldikdə, həm uzunqol, həm də qısaqol polo köynəklərin qiyməti 15 manat, şalvar və ətekərin qiyməti isə 25 manatdır. Bununla belə, valideynlər bir sıra mağazalarda daha ucuz qiymətə məktəbli formalarının satıldığını deyir.

Bəs məktəbli forması bazasında canlanma varmı?

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşı olaraq "Həzi Aslanov" metrostan-siyasının yanında məktəbli formalarının satıldığı bir neçə mağazaya baş çəkdik. Mağazalarda çox az sayda alıcının olduğunu şahidi olduq. Satıcılar bildirdi ki, isti hava şəraiti ilə əlaqədar olaraq əksər ailələr hazırda istirahətdədir və buna görə də hələlik bazarda canlanma yoxdur: "Hələ bəzi məktəblər hansı geyimin olacağı

Məktəbli yarmarkasında köhnə formalar da satılır - Əməkdaşımız səbəbini araşdırıb

Təhsil eksperti: "Ümumi forma yaxşıdır, amma tələb etmək ki, köhnəni at, yenisini geyin, bu, doğru deyil..."

ilə bağlı valideynlərə bildiriş göndərməyiblər, ona görə də bəzi valideynlər hələlik geyim almaqda tələsmir".

Geyimlərin qiymətinə gəldikdə baş çəkdiyimiz mağazalarda tamamilə fərqli qiymətlərlə rastlaşdıq. Məsələn, mağazanın birində köynəklər 15 manat, şalvar və ətek 22 manat olduğu halda, digər qonşu mağazada köynəklər endirilmiş 35 manata, ətek və şalvarlar isə 45 manata satılırdı. Qiymət fərqi soruşduqda, satıcı bunu parçanın keyfiyyətli materialdan olması ilə əlaqələndirdi: "İmkanlı valideynlər keyfiyyətli məhsul almağa çalışsın, imkansızlar isə məcburiyyətdən keyfiyyətsiz də olsa ucuz məhsul alır. Seçim valideynləridir, hər halda keyfiyyətli məhsulun ömrü uzun olur, bunu da valideynlər bilir".

Alıcılara gəldikdə isə, valideynlər qiymətlərdən narazı olduqlarını bildirdilər. "Ötən il uşağa ağ köynəyi 12 manata almışdıq, amma indi köynək 15 manatdır. Üstəlik, Bakı Tikış Evinin istehsal etdiyi məhsullar heç də keyfiyyətli deyil. Heç olmasa, bəzi qiymətə olduğu kimi, keyfiyyəti də bahalı olardı. Bülki geyimlərin dizaynı da xoşuma gəlmir. Məncə, ağ köynək, qara şalvar, ətek daha estetik, gözəl idi, nəinki indiki formalar. Ümumilikdə həm keyfiyyətdən, həm də qiymətlərdən narazıyam".

Digər alıcı da qeyd edir ki, yeni tədris ilində bir övladı birinci, digəri isə dördüncü sinfə gedəcək: "Təsəvvür edin, hər iki uşağa ayrıca iki köynək almalyam, bu da ümumilikdə 60 manat edir. Ətek və şalvarların da qiyməti keyfiyyətinə görə bahadır. Oğluma ötən il yeni şalvar almışdım, əvvəl düşündüm ki, onu bu il də geyindirə biləcəm. Amma məlum oldu ki, qara rəngli şalvara icazə olmayacaq. Əvvəllər valideynlər imkan olmadıqda uşaqlarına köhnə paltarlarını geyindirib, onları dərse yola sala bilirdi, amma bu il həmin imkansız valideynlər çətinlik çəkəcək".

Qeyd edək ki, mağazalarda olduğumuz müddətdə çox sayda köhnə, ağ-qara rəngli məktəbli formalarının da satıldığına şahid olduq. Üstəlik, həmin formaların qiymətləri də qismən münasib idi. Ağ köynək 15 manat, qara ətek 22 manat. Daha keyfiyyətli ağ köynək 22 manat, şalvar və ya ətek 32 manat.

"Ağ-qara rəngli məktəbli formalarını da alan varmı" sualımıza satıcı bu cür cavab verdi: "Bəli, alan var. Ağ köynək, qara ətek və ya şalvar alan alıcılara endirim də edirik. Valideynlərin dediyinə görə, yuxarı siniflərə ağ-qara məktəbli formasını geyinməyə icazə veriləcək, amma aşağı siniflərə icazə yoxdur".

Digər mağazada isə satıcı bildirdi ki, ağ-qara rəngli köhnə məktəbli formalarını Rusiyadan gələn və yaxud övladı rus bölü-

mündə oxuyan valideynlər alır. "Kifayət qədər ağ-qara rəngli məktəbli formalarımız var. Doğrudur, valideynlər əsasən yeni formalar alır, amma ağ-qara rəngli formaları da alan az deyil. Bu alıcılar əsasən Rusiyadan gələn və yaxud övladı rus bölümündə təhsil alan valideynlərdir. Yəqin ki, məktəblə razılaşsın ki, bu formalara üstünlük verilsin".

Belə çıxır, şagirdlər üçün köhnə formalar da məqbuldur?

Yaxud evində köhnə, yararlı vəziyyətdə olan məktəbli formaları olan kasıb ailələr övladlarını təzədən həmin formada məktəbə göndərə biləcəklərimi?

Qeyd edək ki, Elm və Təhsil Nazirliyi ötən gün artıq bununla bağlı məlumat açıqlayıb. Məlu-

matda bildirilir: "Məlum olduğu kimi, "Dövlət ümumi təhsil müəssisəsi təhsilalanlarının geyim formalarının təsvirləri"nin təsdiq edilməsi barədə Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 17 mart tarixli 96 nömrəli Qərarı ilə vahid məktəbli geyimi formalarının tətbiqinə başlanılmışdır. Qərara əsasən, məktəbli geyimi formalarının tətbiqinə başlanıldığı 2022/2023-cü tədris ilində əvvəldən istifadədə olan geyim formalarının yalnız həmin tədris ilinin sonunadək tətbiqinə icazə verildi. 2023-2024-cü tədris ilində isə məktəblərdə yalnız vahid məktəbli formasının Qərarda əks olunan 4 nümunəsindən hər hansı birinin tətbiqi mümkündür".

Məsələ ilə bağlı təhsil eksperti İlham Əhmədov "Ye-

ni Müsavat" a danışib: "Ümumiyyətlə, ümumi məktəbli formasının olması yaxşı haldır, uşaqlar ümumi standart forma geyinirlər. Amma tələb etmək ki, hər il yeni model çıxacaq, köhnəni at, yenisini geyin, bu, doğru deyil. Əvvəla, əhalinin maddi vəziyyəti yaxşı deyil, qiymətlər qalxır, insanlar kommunal xərclərini belə bəzən ödəyə bilmirlər, ilbəil vəziyyət pisləşir. Yeni əhalinin ümumi durumunu nəzərə almaq lazımdır.

Unutmaq olmaz ki, bir çox ailələrdə bir neçə uşaq məktəbə gedir. Tutaq ki, böyük qardaşın paltarını kiçik qardaş geyinə bilər. İmkansız ailədən tələb etmək ki, hər iki övladına yeni məktəbli formasını almalısın, bu, düzgün

deyil. Əgər Elm və Təhsil Nazirliyinə məktəbli forması bu qədər vacibdirsə, təhsil fondu yaradıb, imkansız ailələrə pulsuz məktəbli formaları paylaya bilər.

Sovet dövründə, həmçinin müstəqilliyin ilk on ilində təhsil fondu var idi. Həmin fondun sayəsində imkansız ailələrə məktəbli forması alınıb verildi. Yeni məktəb bildirdi ki, hansı ailələrin, valideynlərin maddi vəziyyəti çətinidir, onlara dəstək olunurdu. Beləliklə, yaxşı olardı ki, hansı valideynin imkanı var yeni məktəbli forması alsın, imkanı olmayan da uşağını məktəbə köhnə geyimdə yola salsın".

Q Xəlida GƏRAY,
Fotolar müəllifindir
"Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 147 (8283) 23 avqust 2023

Avqust

Pis hava şəraitində səmərəli işləməyin yolu

Həkim-terapevt Nadejda Çernışova pis hava şəraitində belə səmərəliliyi və enerjini qorumağın yollarından danışdı. Mütəxəssisə görə, ilk növbədə gecə yarısından əvvəl yatmalı və yaxşı yatmalısın. Bu vəziyyətdə bədən güc hissi verən melatonin ifraz edəcək. Ayrıca səhər məşqlər etməlisiniz və gündüz saatda ən az bir dəfə hərəkət etməlisiniz.

Bundan əlavə, Chernyshova oyaq qalmaq üçün otağı daha tez-tez havalandırmağı və iş gününə başlamazdan əvvəl təmiz hava almaq üçün ən az 15 dəqiqə bayıra çıxmağı məsləhət görür.

Həkim qəhvəni çox istifadə etməməyi və daha çox su içməyi məsləhət görür. "İş yerində hər kəs qəhvə içməyi sevdi, amma çox vaxt axşam saatlarında həddindən artıq dozada olur. Bu, insan sağlamlığına mənfi təsir göstərir. Bu səbəbdən kifayət qədər su istehlak etməlisiniz. Bir qayda olaraq saatda bir dəfə ən az yarım stəkan su için - çox yaxşı olacaq", - o izah edir.

İçkilə müəllim dərslə uşaqları döyüb

Dneprdəki bir məktəbdə şagirdin anası Facebook-da "Osvita Dnipro" sosial qrupunda ibtidai sinif müəlliminin bütün dərslər boyu spirtli içki içdiyini, nəticədə iki qız başından vurduğunu və təəssüflərinə görə itirərək daha birinin üstünə düşdüyünü yazdı.

"Dünən 2-ci sinif uşaqlarının və xüsusilə qızımın dediyinə görə, müəllim iş günü ara qəbulu və beşinci dərslə artıq danışa bilmədi, üstəlik, guya yazmadığı üçün iki qızın başına vurub".

Dediynə görə, valideynlər hadisədən xəbər tutanda həmin gün müəllim işdən çıxarılıb. Ancaq ana deyib ki, təhsil ocağının direktoru məzuniyyətdə olduğu üçün onunla əlaqə yaratmaq mümkün olmayıb. Buna görə də məktəb rəhbərliyini dərhal mübahisənin həllinə cəlb etmək alınmayıb. Əlavə olaraq məktəb rəhbərliyinin müəllimin alkoqol problemlərini bildiyini vurğulayıb, çünki bu səbəbdən əvvəlki işindən qovulub.

Direktor "işləməyə adam tapmadığını" iddia edərək, bu məsələnin üstünü daha öncə örtmüşdü.

Tez yuxuya getməyə kömək edən içki hansıdır?

Mütəxəssislər yatmadan əvvəl hansı içkinin tez yuxuya getməsinə kömək etdiyini açıqlayıb. Rahat yuxu sağlamlıq üçün vacibdir.

Bildirilir ki, çobanyastığı çayı yuxu keyfiyyətini əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırır. O sakitləşdirici təsiri ilə tanınır. Tərkibində bədənə və zehni rahatlamağa kö-

mək edən apigenin adlı bir antioksidan var.

Məlumatla görə, apigenin beyin reseptorları ilə qarşılıqlı əlaqədə olur ki, bu da istirahətə səbəb olur və yuxusuzluğu azaldır. Bundan faydalanmaq üçün yatmadan təxminən bir saat əvvəl bir-iki fincan içməyi təklif edir. Bu, daha tez yuxuya getməyinizə

və yuxunuzun keyfiyyətinin yaxşılaşmasına səbəb ola bilər, səhərlər sizi oyaq buraxa bilər.

Çobanyastığı çayı ilə yanaşı, mediatasiya və mavi işığın məhdudlaşdırılması kimi digər yuxu vərdişləri yuxunuza yaxşılaşdırma bilər. Unutmayın ki, pəhriz və həyat tərziniz yuxunuzun keyfiyyətində rol oynayır. Yuxu problemləri davam edərsə, peşəkar yardım axtarmağı düşünün. Çobanyastığı çayı sehirli bir müalicə olmasa da, yatmadan əvvəl dincəlməyə mütləq kömək edir.

2 ton ağırlığında balıq tutuldu

Afrikanın şimal sahillərində Aralıq dənizində nəhəng bir ay balığı tutulub. Bu barədə Reuters məlumat yayıb. Balıq orkinos üçün balıq ovu ilə məşğul olan bir balıqçı gəmisinin toruna düşüb. Uzunluğu 3,2 metr, eni 2,9 metr idi. Balıqçıların böyük balıq ayları ilə tez -tez qarşılaşdıqları bu bölgə üçün belə rekord bir ölçüdür.

Qeyri-adi ovu yoxlamağa dəvət olunan dəniz bioloqu Enrique Ostale "Bir ton üçün hazırlanmış bir tərzə qoymağa çalışdım, amma çox böyük olduğu və onları qıra biləcəyini" söyləyib. Balıq piylənməsinə görə və tutulan digər balıqlarla müqayisəyə təxminən iki ton ağırlığında olub.

Ekspertin fikrincə, ay balığı Mola alexandrinii alt növünə aiddir. Sahilə diridiri getirilib və bir kranın köməyi ilə yoxlanılması üçün bir neçə dəqiqə sudan qaldırılıb. Ölçüldükdən, fotosəkil çəkildikdən və DNT nümunələri alındıqdan sonra balıqlar dənizə buraxılıb.

Bunları bilirsinizmi?

- * Göy üzündəki ulduzların sayı dünya üzərindəki bütün çimərliklərindəki qum dənələrinin sayından çoxdur.
- * Meyvə kimi tanıdığımız ananas əslində tarlada yetişir və meyvə deyil.
- * XIX əsrdəki bütün insanlar, indi 2 dəqiqə ərzində çəkilən şəkillərin sayı qədər şəkil çəkməyib.
- * Su ayqırının südü ağ yox çəhrayı rəngdə olur.
- * Sən dörd səfir oxuduqda dünyada 40 insan və 700 milyon qarışqa doğulmaqda, 30 insan və 500 milyon qarışqa ölür.
- * Zəkali insanların yuxusuzluq problemləri var.
- * Hər gün dünya əhalisinin yeddində biri, yəni 800 milyon insan ac qalır.
- * İngiltərədə bir qadının orta hesabla 19 cüt ayaq-qabısı var. Bunların 7 dənəsini istifadə edir.
- * Qadınlar ömürlərinin 1 ilini nə geyəcəklərini düşünərək keçirirlər.
- * Hər hansı bir dilin həmişə qorunması üçün o dildə ən azı 100 min insan danışmalıdır.
- * Avropada ən qədim universitet İtaliyanın Palermo şəhərində, XI əsrdə yaradılmış tibb universiteti sayılır.
- * Quşlar nəfəs aldıkları havanın dördə üç hissəsini bədənlerini soyutmaq üçün istifadə edirlər. Çünki quşlar tərləyə bilmirlər.

Susuzluğun əlamətləri hansılardır?

Xüsusilə temperaturun yüksəldiyi bu günlərdə orqanizminizdə həyatı funksiyası olan suya daha çox ehtiyacınız var. Qidalanma və pəhriz üzrə mütəxəssisi Derya Eren bildirib ki, sağlam bir həyat yaşamaq üçün gündəlik kifayət qədər su istehlak etmək, eyni zamanda balanslaşdırılmış qidalanma və kifayət qədər fiziki fəaliyyətə sahib olmaq çox vacibdir.

Onun sözlərinə görə, susuzluğun yüngül əlamətlərinə zəiflik, yorğunluq, baş ağrısı, sidik ifrazının azalması və qəbizlik daxildir: "Şiddətli simptomlara əzələ krampları, başgicəllənmə, qarışıqlıq və şüur itkisi daxildir. Gündəlik kifayət qədər su içdiyinizə əmin olmaq üçün sidinin rəngini də yoxlaya bilərsiniz. Əgər sidiyiniz tünd rəngdədirsə, bu, kifayət qədər su içmədiyinizi göstərir. Sidiyinizin rəngi açıqlaşdıqca bədəninizin su ehtiyacını ödədiyinizə əmin ola bilərsiniz".

Bes suyun orqanizmə hansı faydaları var?

- Bədənimizi toksinlərdən təmizləyir.
- Ödem əmələ gəlməsinin qarşısını alır və ödem aradan qaldırılmasında fayda verir.
- Ağırlamağa kömək edir.
- Bədəninizdən qida maddələrinin sorulmasını təmin edir.
- Dərini nəmləndirir və qırışların qarşısını alır.
- Həzm sisteminin nizamlı işləməsinə kömək edir.
- Bədən istiliyini tənzimləyir.
- Oynaq ağrılarını azaldır.
- İdmançılarda performans artırır.
- Stresə qarşı yaxşıdır.
- Migren xəstələrinə xeyirlidir.
- Ürək sağlamlığını qoruyur.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 2158

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500